

LAUREA

Opiskelupaikan valintaan vaikuttavat tekijät

Kytölä, Heidi

2009 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Hyvinkää

Opiskelupaikan valintaan vaikuttavat tekijät

Heidi Kytölä
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Helmikuu 2009

Heidi Kytölä

Opiskelupaikan valintaan vaikuttavat tekijät

Vuosi 2008 sivumäärä 66

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa lukiolaisten ja ammattikoulun suorittaneiden opiskelupaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä heidän hakiessaan ammattikorkeakouluun. Tavoitteena oli selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat nuoren valintoihin opiskelupaikkaa hakiessa, jotta Laurean markkinointi osaa tuoda esille oikeita asioita markkinoidessaan Laureaa.

Tutkimuksen aineisto kerättiin sähköisesti e-lomakkeen avulla. Aineisto kerättiin Laureassa syksyllä 2008 aloittaneiden ensimmäisen vuoden opiskelijoiden joukosta, johon kuuluivat kaikki Laurean toimipisteet ja koulutusohjelmat. Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastasi 378 opiskelijaa. Työ koostuu määrällisestä tutkimuksesta.

Nuorten valintaan vaikuttavat tekijät voidaan jakaa taustatekijöihin, ulkoisiin tekijöihin ja nuoren omiin koulutusvalinnan perusteluihin. Eri koulutusohjelmien opiskelijoiden valintaan vaikuttavat erilaiset tekijät, jotka voidaan jakaa statushakuisuuteen, valinnan helppouteen ja alan kiinnostavuuteen. Koulutusohjelmien opiskelijoiden väliset opiskelupaikan valintaan vaikuttavien tekijöiden eroavaisuudet ovat pohjana Laurean markkinoinnin kehittämiseksi.

Heidi Kytölä

Factors affecting students' study place selection

Year 2009 Pages 66

The purpose of this thesis was to study the factors which affect secondary school and vocational school graduates' decisions when applying to University of Applied Sciences. The aim was to identify which factors affect a youngster's decision to choose a study place. With this knowledge Laurea University of Applied Sciences can focus its marketing on relevant issues.

The data was collected by electronic questionnaire. The data was collected during autumn 2008 from first year students of Laurea including all Laurea degree programmes from all Laurea units. Overall the respondents were 378 students. The study was quantitative research.

Factors affecting the students' selection of study place can be categorised into three different categories: backgrounds factors, external factors and factors affecting students' own education choices. Students base their choices of degree programmes on factors such as status, ease of choice and interest towards the line of work. There were differences in the factors affecting the students' choice between the degree programmes. The differences in the factors will be the basis for Laurea's marketing development.

Key words University of Applied Sciences, educational choice, study, marketing

Sisällys

1.	Johdanto.....	7
2.	Ammattikorkeakoulu ennen, tässä ja nyt.....	8
2.1.	Laurea-ammattikorkeakoulu	9
2.2.	Ammattikorkeakouluun hakeminen	10
3.	Koulutusvalintaan vaikuttavat tekijät.....	11
3.1.	Identiteetti ja koulutusvalinta.....	11
3.2.	Koulutusvalinnan vaikeus	14
3.3.	Taustatekijöiden vaikutukset	16
3.4.	Ammattikorkeakouluun vai yliopistoon?.....	17
3.5.	Vanhempien taustat	18
3.6.	Nuorten valintoja ohjaavat erilaiset suuntautumistavat	19
4.	Markkinointi nuorten koulutusvalintojen vaikuttajana.....	21
4.1.	Markkinointiviestintä	22
4.2.	Mielikuva, imago ja brändi	23
5.	Tutkimustulokset.....	25
5.1.	Tutkittava ongelma	25
5.2.	Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineisto	25
5.3.	Tutkimukseen osallistuneiden taustatietoa.....	28
5.4.	Vanhempien koulutus ja sosioekonominen asema.....	30
6.	Tutkimustulosten tarkastelu	31
6.1.	Hakijan tausta ja koulutustavoitteen valinta	31
6.2.	Ammattikorkeakoulu hakuvalintana	33
6.3.	Laurea-ammattikorkeakoulu ensisijainen hakutoive	35
6.4.	Kotitaustan vaikutus koulutusvalintaan	37
6.4.1.	Vanhempien pohjakoulutus.....	37
6.4.2.	Vanhempien sosioekonominen asema	39
7.	Koulutusvalinnan perustelut	41
7.1.	Mielenkiinto tärkein motiivi.....	41
7.2.	Koulutusvalinnan perustelujen jaottelu.....	43
7.2.1.	Alan kiinnostavuus	43
7.2.2.	Statushakuisuus.....	44
7.2.3.	Valinnan helppous.....	45
7.3.	Koulutusvalintojen perustelut koulutusohjelmittain.....	46
8.	Opiskelijan tiedonhaku ja mielikuvat	50
8.1.	Koulun www-sivut merkittävin tiedonlähde	50
8.2.	Mielikuvat Laureasta.....	52
9.	Pohdinta	53

Lähteet	56
Kuvio- ja taulukkuuettelo.....	58
Liitteet.....	60

1. Johdanto

Hakiessaan jatko-opintoihin on nuori monien valintojen edessä: Mihin kouluun? Mikä ammatti? Mikä on sopivin vaihtoehto? Mihin suuntautua? Listaa voisi vielä jatkaa. Kun nuori hakee lukion tai toisen asteen koulutuksen jälkeen ammattikorkeakouluun, puuttuu häneltä yleensä oma-kohtainen kokemus ammattikorkeakoulusta ja sinne hakeutumisesta. Tästä syystä nuoren valintoihin liittyvät väistämättä useat eri tekijät ja oikean valinnan päättäminen koostuu yleensä useiden tekijöiden summasta.

Opinnäytetyön tavoite on tutkia nimenomaan nuoren opiskelupaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä. Tekijöihin liittyvät nuoren taustatekijät, joista tarkastelen sukupuolta, pohjakoulutusta, opintomenestystä ja kotitaustaa. Tekijöihin kuuluvat myös nuoren omat koulutusvalinnan perustelut, nuoren hakutoiveet ja koulutustavoitteet. Nuoren koulutusvalintaan liittyviä tekijöitä tarkastelen myös Laurea-ammattikorkeakoulun näkökulmasta: kuinka voidaan kehittää Laurean markkinointia opiskelijarekrytoinnissa. Tarkastelen ongelmaa nuoren koulutusvalinnan perustelujen, nuoren käyttämien tietolähteiden ja mielikuvien kautta. Tavoitteena on saada selville, mitkä seikat vaikuttavat nuorten valintoihin opiskelupaikkaa hakiessa, jotta Laurean markkinointi osaa tuoda esille oikeita asioita markkinoidessaan Laureaa.

Opinnäytetyössä tarkastelen valintaan vaikuttavia seikkoja niin nuoren identiteetistä käsin kuin myös ulkopuolisten tekijöiden kautta. Lisäksi työssä käsitellään markkinointia koulutusvalintojen vaikuttajana: markkinointiviestintää, imagoa, brändiä ja nuorten mielikuvia. Työn alku käsittelee ammattikorkeakoulujen syntyä ja niiden perustamisen syitä.

Tutkimus toteutettiin Laurea-ammattikorkeakoulun ensimmäisen vuoden, syksyllä 2008 aloitaneille opiskelijoille. Toteutus tapahtui kyselynä sähköpostilla e-lomakelinkin kautta. Vastauksia tuli yhteensä 378 kappaletta.

2. Ammattikorkeakoulu ennen, tässä ja nyt

Ammattikorkeakoulut ovat toimineet jo monta vuotta ja näin vakiinnuttaneet asemansa Suomen koulutusjärjestelmässä. Ammattikorkeakoulujen perustamisen syinä oli helpottaa ylioppilaiden sijoittumista jatko-opintoihin ilman pitkiä odotusaikoja ja moninkertaista kouluttautumista. Haluttiin saada toisenlainen ammatillisen korkeakoulutuksen vaihtoehto yliopistojen rinnalle purkamaan edellä mainittujen ongelmien lisäksi myös ylioppilassumaa. Kyseisellä ylioppilassumalla tarkoitetaan 1980-luvun jälkeistä aikaa, kun ylioppilastutkinnon suorittaneiden määrä kasvoi jatkuvasti ja vain noin kolmannekselle riitti opiskelupaikka yliopistossa. (Vuorinen ja Valkonen 2003, 13)

Ammattikorkeakoulujen perustamisen syinä olivat myös työelämän kehitysnäkymät sekä koulutuksen että osaamistason kohentaminen oikealle tasolle. Tarkoituksena oli nostaa ammatillisen koulutuksen arvostusta. Uudistusaalto tapahtui muualla Euroopassa jo 1960- ja 1970-luvulla. Näin siis Suomi oli hieman hitaampi, mutta tahti oli sitäkin vauhdikkaampi ja alkoi rajua uudistusten vuosikymmen. (Vuorinen ym. 2000, 7-9; Mikkola ja Nurmi 2001, 9)

Nieminen ja Ahola (2003, 7-9) kirjoittavat, että ammattikorkeakoulujärjestelmän synty tapahtui nopealla vauhdilla ja se toteutettiin kokeiluhankkeena. Tämän kokeilun tarkoituksena oli saada uusia kokemuksia peruskoulun jälkeisen koulutusjärjestelmän kehittämiseksi. Vuonna 1994 hallitus antoi pysyvän lakiesityksen koskien ammattikorkeakoulujärjestelmää ja näin ensimmäiset ammattikorkeakoulut vakinaistettiin vuonna 1996.

Ammattikorkeakoulut on nähty mahdollisuutena vastata yhteiskunnan muuttuviin koulutus- ja työvoimatarpeisiin. Ammattikorkeakoulututkinnon tavoitteena on antaa työelämän vaatimusten pohjalta sekä tiedolliset että taidolliset valmiudet toimia ammatillisissa asiantuntijatehtävissä. (Lerkkanen 2002, 15)

Suomessa on tällä hetkellä 28 ammattikorkeakoulua, joista 26 on opetusministeriön alaisia. Kunnallisia ammattikorkeakouluja on 6, kuntayhtymän omistamia on 7 sekä yksityisiä ammatikorkeakouluja on 13. Lisäksi Ahvenanmaalla toimii Högskolan på Åland ja sisäasiainministeriön alaisuudessa Poliisiammattikorkeakoulu. (Opetusministeriö 2009)

Tilastokeskuksen selvityksen mukaan vuonna 2008 syksyllä ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa opiskeli noin 132 500 opiskelijaa. Määrä on 800 opiskelijaa vähemmän kuin vuonna 2007. Kuitenkin uusien opiskelijoiden määrä kohosi prosenttien edellisvuodesta 37 000 opiskelijaan. Eniten opiskelijoita oli tekniikan ja liikenteen alalla sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. Naisten osuus ammattikorkeakoulun opiskelijoista oli 55 %. Suu-

rimmat ammattikorkeakoulut olivat Metropolia, Haaga-Helia ja Turun ammattikorkeakoulu. Pääkaupunkiseudulla toimii tällä hetkellä kuusi ammattikorkeakoulua: Haaga-Helia, Arcada Nylands svenska yrkeshögskola, Diakonia ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak), Metropolia ja Laurea-ammattikorkeakoulu. (Tilastokeskuksen julkaisu 2008)

2.1. Laurea-ammattikorkeakoulu

Laurea toimii Uudellamaalla seitsemässä eri toimipisteessä: Espoossa Leppävaarassa ja Otaniemessä, Hyvinkäällä, Keravalla, Lohjalla, Porvoossa ja Vantaalla Tikkurilassa. Nämä toimipisteet on jaettu Espoon ja Vantaan alueyksikköön. Laureassa on 16 koulutusohjelmaa, joista 11 on suomenkielisiä. Ammattikorkeakoulututkintojen laajuus on 210 tai 240 opintopistettä ja opintojen kesto on noin 3,5 - 4,5 vuotta. Laureassa on myös räätälöityjä koulutusohjelmia aikuisia varten, jotka voivat suorittaa ammattikorkeakoulututkinnon aikuiskoulutuksena. Lisäksi Laureassa on mahdollista suorittaa ylempi ammattikorkeakoulututkinto. (Laurea-ammattikorkeakoulu 2008)

Vuonna 2008 Laureassa opiskeli 6343 nuorten koulutuksessa ja aikuisten koulutuksessa 974. Vuonna 2008 aloittaneita nuorten koulutuksessa oli 1585, joista naisten osuus oli 68 prosenttia. (Opetusministeriön tilastot 2009)

Laurean tahtotilana on olla kansainvälisesti tunnustettu tulevaisuuden osaamisen ja metropolikehityksen ammattikorkeakoulu vuonna 2015. Laurea-ammattikorkeakoulu Oy on julkishallinnollinen organisaatio. (Laurea vuosikatsaus 2007)

Laurean markkinointiviestintä

Laureassa markkinointiviestintä on merkittävässä asemassa osana Laurean toimintaa. On tärkeää, että Laurea tulee tunnetuksi koulutukseen hakevien keskuudessa. Laurea kuvaa itseään tutkivaksi ja uutta osaamista tuottavaksi ammattikorkeakouluksi, jonka tärkeimpiä arvoja ovat opiskelija- ja asiakaskeskeisyys, luotettavuus, yhteisöllisyys, avoimuus, sosiaalinen vastuullisuus, yhdessä tekeminen ja innovatiivisuus. (Laurea vuosikatsaus 2007)

Markkinointiviestinnän avulla Laurea pyrkii vaikuttamaan kohderyhmiensä asenteisiin. Ulkoiisiin kohderyhmiin kuuluvat esimerkiksi lukiolaiset tai aikuisopiskelijat. Markkinointiviestinnällä vaikutetaan esimerkiksi erilaisten esitteiden, julkaisujen ja muiden painotuotteiden sekä tapahtumien ja messujen avulla kuin myös kampanjoiden ja mainonnan keinoin. (Laurea-ammattikorkeakoulun viestintäohjelma 2007-2009)

Laurean brändilupaus on olla uuden edellä. Tämän tavoitteena on antaa yhtenäinen kuva Laureasta organisaationa ja luoda samalla sen tunnettuutta, arvostusta ja voimakasta tunnesidettä. (Laurea-ammattikorkeakoulun viestintäohjelma 2007-2009)

Brändilupauksen tulee olla differoiva, jotta Laurea erottuu muista ammattikorkeakouluista. Tämä erottuva tekijä on Learning by Developing (LbD) - toimintamalli. LbD tarkoittaa kehittämispohjaista oppimista, jonka lähtökohtana on yhdistää työelämää ja käytäntöä yhdessä opiskelun rinnalla. Tämä toimintamalli on osana Laureaa, siksi sen on oltava myös osana Laurean markkinointia. Laurean viestintäohjelmassa (2007-2009) todetaan, kuinka LbD-malli kulkee punaisena lankana kaikessa Laurean toiminnassa. (Laurea viestintäohjelma 2007-2009, 8-10)

2.2. Ammattikorkeakouluun hakeminen

Ammattikorkeakouluihin haetaan valtakunnallisessa ammattikorkeakoulujen yhteishaussa, joita järjestetään keväisin ja syksyisin. Ammattikorkeakouluun voi hakea henkilöt, jotka ovat suorittaneet lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai näitä vastaavat ulkomaiset opinnot. (Opetusministeriö 2009)

Ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa on sovellettu yhden korkeakoulupaikan periaatetta vuodesta 1999 alkaen. Tämän mukaan opiskelija voi ottaa vastaan vain yhden ammattikorkeakoulu- tai yliopistopaikan. Tavoitteena on turvata mahdollisimman monelle nuorelle opiskelupaikka. Ammattikorkeakouluihin haetaan yhteishaulla. Hakulomakkeeseen on mahdollista ilmoittaa neljä eri hakutoivetta. Hakutoivejärjestystä ei ole mahdollista muuttaa myöhemmin vaan se on sitova. (Vuorinen ja Valkonen 2003, 19)

Nuorella on myös velvollisuus osallistua koulutukseen työvoimapolitiisessa merkityksessä. Työmarkkinatukilain mukaan (1542/1993) alle 25-vuotiaan nuoren on haettava koulutukseen. Nuori menettää työmarkkinatuen, ellei hakeudu koulutukseen, työharjoitteluun tai ellei ota vastaan opiskelupaikkaa. Siksi on otettava huomioon myös se, että nuoren on pakko hakea koulutukseen turvatakseen työmarkkinatukensa ja haettava opiskelemaan vaikkei halua ko. koulutukseen. Tällöin nuori voi myös taktikoida ja hakea sellaisiin koulutuksiin, johon hänellä on epätodennäköiset mahdollisuudet päästä. (Vuorinen ja Valkonen 2003, 22; Valtion säädetietopankin säädökset 1993)

3. Koulutusvalintaan vaikuttavat tekijät

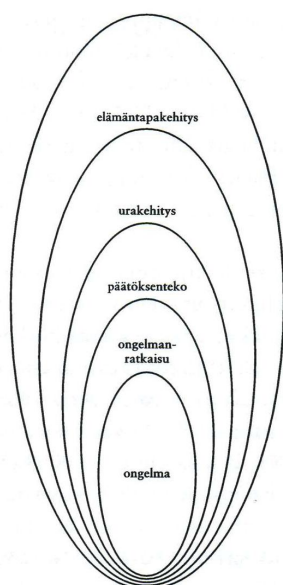
3.1. Identiteetti ja koulutusvalinta

Lerkkasen (2002, 20) mukaan koulutus- ja uravalinta määräytyvät pitkälti henkilön oman persoonallisuustyyppinsä ja ammattiympäristönsä vuorovaikutuksesta. Henkilö hakeutuu sellaiseen ammattiympäristöön, minkä kokee persoonallisuudelleen läheiseksi. Koulutus- ja uravalinta ovat tärkeitä päätöksiä elämässä, joilla on seuraukset nuoren tulevaisuutta ajatellen.

Lerkkanen (2002, 22-24) esittää kognitiivisesta näkökulmasta katsoen CIP- (Cognitive Information Processing) teoreettisen mallin, jonka sisin kehä muodostuu koulutus- ja uravalinnan ongelmista (kuvio 1). Mallissa ongelmanratkaisu vaatii ongelman tunnistamista ja sen syiden analysointia sekä ratkaisuvaihtoehtoja. Koulutus- ja uravalintaan liittyvät ongelmat ovat moninaisia, eikä niihin ole yhtä oikeaa ratkaisua, sillä usein nuorelle on epäselvää, mitkä ovat parhaan ratkaisun kriteerit. Ongelmat voivat olla henkilön sisäisiä tai hänen ulkoisilta osapuolilta, läheisiltä saamia vaatimuksia. Koulutusvalintaan kuin myös uravalintaan liittyy selkeästi epävarmuus lopputuloksesta ja saavutettu ratkaisu voi johtaa toisiin ongelmiin.

Lerkkasen (2002) esittelemässä mallissa (ks. Crites 1983, 10; Peterson 1983, 20-21) päätöksenteolla tarkoitetaan valitun ratkaisun siirtämistä käytäntöön, johon tarvitaan suunnitelma käytäntöön saattamisesta ja johon tulee olla myös sitoutunut. Mallissa uloimpana ovat urakehitys ja elämäntavan kehitys. Urakehityksellä tarkoitetaan koulutuksen ja uran, toisistaan riippuvien päätösten sarjaa, jotka ohjaavat ja edistävät henkilön suhdetta koulutukseen ja työelämään. Elämäntavan kehityksessä korostetaan, kuinka henkilön koulutus- ja uravalintaan liittyvät päätökset ovat vahvasti yhteydessä henkilön elämään ja kehitykseen. Näin koulutus- ja uravalinta ovat sidoksissa ihmissuhteisiin ja harrastuksiin.

Henkilön omat ajatukset (negatiiviset mielikuvat) voivat olla rajoittajina saavuttaa koulutus- ja uravalinnan tavoitteet. Lerkkanen esittää CIP -mallin kautta kolme komponenttia. Komponentin yksi osa on sisäinen puhe, jolla ohjataan mielikuvia tarkoittaen sitä, kun sisäisellä puheella sanotaan jokin asia, herää ajatuksissa asiaa vastaava mielikuva. Koulutus- ja uravalinnassa negatiivinen sisäinen puhe on yhteydessä päätöksentekoon ja päättämättömyyteen. Positiivinen sisäinen puhe on taas yhteydessä innokkuuteen ja tehokkaaseen tiedonhankintaan, realismuuteen ja valintaan paneutumiseen. (Lerkkanen 2002, 27)

Kuvio 1. CIP-mallin keskeiset käsitteet (Lerikkanen 2002)

Opiskelijan koulutusvalintaa ohjaavia tekijöitä on useita. Käsitys itsestä oppijana eli tarkemmin koulutusidentiteetti on yksi merkittävä koulutusvalintaa suuntaava tekijä. Hakeminen koulutukseen ei tapahdu identiteetin ja koulutusjärjestelmäkuvan vuorovaikutuksena vaan yksilön luomien mielikuvien perusteella. Sisäiset haasteet ja ulkoiset pakot ohjaavat koulutukseen hakeutumista. Näin yksilön käsitykset omista ominaisuuksistaan ja ulkoisista vaatimuksista ohjaavat hakijan koulutus- ja uravalintaa, luoden itselleen kieltoja esteitä ja rajoituksia koulutus- ja uravalintaa tehdessään. (Lerikkanen 2002, 38)

Houtsosen ym. (2000, 38) mukaan ihminen lukee koulutusjärjestelmää identiteetistään käsin ja näin hakeutuu koulutukseen, jonka kokee itselleen läheisemmäksi. Nuoren valinnat koskevat sitä, mille koulutustasolle ja koulutuslalle henkilö haluaa ja kuinka kauan hän aikoo olla koulutuksessa. Valintoihin vaikuttaa myös tulevan ammatin lupaamat identiteettikuvat siitä, minkälaisen varallisuuden, elämäntavan, sosiaalisen statuksen ammatti mahdollistaa. Valintoihin liittyy vahvasti henkilön menneisyyden olosuhteet, kokemusten kautta syntyneet käsitykset siitä, kuka minä olen ja mitä minä osaan. Koulutusidentiteetti eli käsitys itsestä oppijana kehittyy jo peruskoulussa. Näin ihmiselle kehittyy oma käsitys siitä, millainen koulutustieto minulle sopii ja kuinka pitkälle kykyni riittävät? Millainen ja miten hyvä olen oppijana? Näin jako toistuu koulutusjärjestelmissä: ammattikoulu ja ammattikorkeakoulu ovat käytännöllisiä, kun taas lukio ja yliopisto ovat akateemisia, mutta ammattikorkeakoulu ja yliopisto ovat korkeammalla tasolla.

Houtsonen (1999, 242) kirjoittaa elinikäisen oppimisen näkökulmasta, kuinka ihmisen identiteetin ja koulutuksen suhde voidaan nähdä vuorovaikutuksellisenä prosessina läpi elämän. Identiteetti ohjaa ihmisen koulutusresurssien käyttöä ja koulutus tuottaa tietynlaisen identiteetin, joka suuntaa tulevaisuudessa tapahtuvaa oppimista ja koulutukseen hakeutumista. Tästä näkökulmasta katsottuna koulutusjärjestelmä ja sen tarjoamat koulutusalat tarjoavat tyypillisiä identiteettimalleja. Näitä identiteettimalleja eli käsityksiä siitä, kuka minä olen, mitä minä opin ja mitä minä osaan, käytetään oman identiteetin ja elämänsä rakentamiseen.

Identiteetin ja elämänsä rakentamisessa ihminen käyttää koulutusta resurssina kahdella eri tavalla. Toinen on sidoksissa ikäkauteen ja elämäntilanteeseen, johon nuorilla liittyy koulutukseen hakeutuminen ja ammatin valinta, jonka nuori valitsee sen hetkisen identiteettinsä varassa. Nuoren elämänsä kulku tietyssä elämäntavassa ja kulttuurissa muodostavat nuorelle käsityksen siitä, minkälainen koulutus hänenlaiselleen ihmiselle sopii. (Houtsonen 1999, 242-243)

Nuoren valitsema koulutusala ja -taso ja niihin liittyvät identiteettimallit muodostavat luonnollisen jatkon hänen tähänastiselle elämälleen. Tällaisessa tilanteessa nuorella ei ole mitään, mikä pakottaisi kyseenalaistamaan itsensä ja elämäntapansa, koska on jo ennalta ns. sosiaalistunut tiettyyn koulutukseen ja sen tarjoamaan tyypilliseen identiteettiin. (Houtsonen 1999, 242-243)

Toisenlaisessa elämänsä kulussa koulutusresurssien käyttö tulee esiin toisella tavalla erilaisten haasteiden kautta. Vakava sairastuminen, läheisen kuolema, tarve tehdä merkityksellisempää työtä ja muut arvaamattomat tilanteet saavat ihmisen yleensä pohtimaan sitä, kuka hän on, mistä hän tulee ja mihin on menossa. Ihminen tulee tietoisemmaksi itsestään ja siitä, mitä hän haluaa, ja tietoisemmaksi myös erilaisista mahdollisuuksista, kuten koulutuksesta, jolla voi rakentaa identiteettiään ja elämänsä kulkuaan. Houtsonen (1999, 242-243) käyttääkin esimerkkinä, kuinka puolison kuoleman jälkeen merkonomista tulee sairaanhoitaja. Elinikäisen oppimisen näkökulmasta Houtsonen (1999) on havainnut, kuinka koulutus näyttäytyy merkittävänä resurssina oman elämänsä kulkunsa ja identiteettinsä rakentamiseen.

Houtsonen (1999, 243) on havainnut myös, kuinka koulutusjärjestelmässä rajataan liikaa sitä, kuka minä olen, mitä opin ja mitä osaan. Nämä käsitykset voivat helposti vaikuttaa siihen, miten ihminen jatkossa käyttää koulutuksen tarjoamia resursseja. Esimerkkinä Houtsonen (1999) mainitsee sen, kuinka nuorilla on taipumuksena määritellä itsensä ”teoreettiseen” tai ”käytännölliseen” suuntautuneeksi oppijaksi. Näillä rajauksilla nuori sulkee itseltään koulutusreitit ja erilaisia oppimisen alueita.

3.2. Koulutusvalinnan vaikeus

Korkeakoulutukseen hakeminen ja koulutusvalintojen päättäminen on monelle nuorelle pitkä prosessi. Nuoria patistetaan tehokkuuden nimissä löytämään mahdollisimman nopeasti ja mutkittelematta omimmalle elämänuralleen, joka tulisi löytää koulutusreittien ja koulutusvalintojen joukosta. (Vuorinen ja Valkonen 2003, 33; Mikkola, 2001, 19)

Julkisuudessakin käydään kovaa mielikuvakamppailua siitä, mihin nuoren kannattaa hakea ja mikä koulutusvalinta on paras. Tämä hankaloittaa opiskelupaikkaa hakevan nuoren urakkaa entisestään. Karvonen (1999, ks. Mikkola 2001, 13) kirjoittaakin, että löytääkseen sopivan koulutusväylän, tulisi nuorelta edellyttää hyvin kypsää medialukutaitoa tässä nykyisessä mielikuvayhteiskunnassa, jossa tärkeintä on maine, ei se, mihin se perustuu. Mikkola (2001, 13) kirjoittaa myös: ”Korkeakoulukeskusteluissa operoidaan mielikuvilla, joille ei oikein löydy käytännön vastinetta.”

Koulutusvalintaa hankaloittavat myös pääsymahdollisuudet. Kilpailu opiskelupaikoista on kovaa ja joskus ensisijaisesti toivottua opiskelupaikkaa joutuu hakemaan useampia kertoja. Mikäli opiskelijan saama ensimmäinen koulutuspaikka koetaan vääräksi valinnaksi, tämä johtaa luonnollisesti koulutuksen keskeyttämiseen ja vaihtamiseen yleensä jo ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. (Laukkanen, 1988. Vuorisen ja Valkosen 2005, 18 mukaan)

Pääsymahdollisuuksien lisäksi nuori voi taktikoida kilpailutilanteessa, riippuen omista edellytyksistä kuin myös muista koulutukseen hakijoista. Taktikointi johtaa pitkän tähtäyksen laskelmointiin, kiertoteiden ja varasuunnitelmien käyttämiseen. Tämä ilmenee esimerkiksi sillä, että nuoret eivät välttämättä hakeudu siihen koulutukseen, johon he ensisijaisesti haluaisivat hakeutuvan. Nuoren on tehtävä kompromisseja, koska toivottuun koulutukseen ei välttämättä ole mahdollista päästä. Tämän seurauksena, nuoret saattavat hakea ammattikorkeakouluun, jotta voisivat ns. varastoida johonkin koulutukseen ja näin hakea seuraavana vuonna ensisijaisesti hakemaansa. Nuoret eivät myöskään välttämättä hakeudu koulutukseen koulutustarjonnan mukaisesti, vaan hakeutuminen kasautuu tietyille suosituille aloille. (Vuorinen ja Valkonen 2003, 29; Ahola ja Nurmi 1997, Vuorisen ja Valkosen 2003, 34 mukaan; Lerkkanen 2002, 36; Kivinen ja Silvennoinen 2000, 65)

Vuorinen ja Valkonen (2005, 137) havaitsivat tutkimuksissaan, kuinka ammattikorkeakouluun ensisijaisesti hakeneet olivat heikommin selvillä siitä, mihin ammatteihin tai ammattiin heillä on tulevaisuudessa mahdollisuus sijoittua verrattuna yliopistoon hakeneista. Lisäksi ammattikorkeakouluun hakeudutaan, vaikka opiskelija ei olisi tietoinen koulutuksen sisällöstä tai siitä, mitä koulutukselta haetaan tai mihin ammatteihin se voi johtaa (Lerkkanen 1999, 165, Lerkkasen 2002, 37 mukaan).

Epätietoisuus oikeasta koulutusvalinnasta johtaa väistämättä siihen, että siirtyminen työelämään pitkittyy. Kansainvälisessä vertailussa suomalaisten korkeakouluopinnot kestävät melko pitkään ja siirtyminen työelämään tapahtuu yhä vanhempana. Syyt viivästy miseen ovat toisen asteen jälkeisen jatkokoulutuksen venyminen. Koulutuspaikkaan sijoittuminen on hidasta ja opiskeluaika venyy helposti pidemmiksi verrattuna muihin maihin. (Ahola 2004, Vuorisen ja Valkosen 2005, 16 mukaan)

Yksilön kannalta koulutuksen valintatilanteet ovat hyvin merkittäviä elämänkulun määrittäjiä. Valittu koulutus, sen taso ja pituus määrittelevät sen, millaiseen ammattiasemaan yksilö sijoittuu yhteiskunnassa ja minkälaiseksi muodostuu yksilön elämäntaso ja elämäntapa. (Vuorinen ja Valkonen 2003, 31)

Koulutukseen hakeutumisen syitä voidaan tarkastella useasta eri suunnasta, josta Hakulinen (2006, 29) mainitsee Aholan ja Nurmen (1995, 55) näkökulmia. Koulutukseen hakeutuminen voidaan nähdä yksilöstä lähtevänä prosessina. Tällöin hakeutuminen nähdään psykologisen viitekehyksen kautta, jossa nuoren koulutusvalinta on osana ammatinvalintaa. Tämä tarkoittaa sitä, että nuori valitsee koulutusalsansa omien ammatillisten preferenssiensä mukaan. Toisena näkökulmana on ns. rakenteellinen valikoituminen, jossa koulutusalan ja - tason sosiaalinen määräytyminen korostuu. Tästä näkökulmasta katsoen, koulutuksen valintaan vaikuttavat ulkoiset tekijät, joita ovat esimerkiksi sukupuoli ja sosiaalinen tausta.

Nieminen ja Ahola (2003) esittävät tutkimuksessaan Parjasen (1979) työntö-veto - mallin, jossa vetona ovat se, mitä koulutus lupaa tai antaa. Vetotekijät voidaan kahteen osaan: mitä koulutus antaa ja mitä tuleva ammatti antaa. Nämä luokitukset jakautuvat vielä sisällöllisiin seikkoihin: ammatinvalinnasta lähtevät syyt, opiskeluun liittyvät tekijät, omat lähtökohdat (kuten aikaisempi koulutustausta tai työkokemus) ja ulkoisten tekijöiden ohjaamina (työllisyystilanne). Sisällöllisten seikkojen lisäksi luokitus jakautuu statustekijöihin. Mallissa syvenytään myös hakijan ominaisuuksiin, mikä häntä työntää valittuun koulutukseen.

Koulutusvalinta ei kuitenkaan ole ainoastaan yksilölähtöinen prosessi, vaan valintaa ohjaavat tai rajaavat monet yhteiskunnalliset ohjausjärjestelmät. Houtsonen (2000, 38-41) on havainnut, että koulutusvalintoja ohjaavat ns. objektiiviset pakot, joiden kautta moni hakija karsitaan. Näitä ovat esimerkiksi pääsykokeet, jotka karsivat suurimman osan halukkaista pois. Lisäksi aikaisemmat tutkinnot ja arvosanat vaikuttavat merkittävästi koulutukseen pääsemiseen.

Myös Vuorinen ja Valkonen (2003, 32) havaitsivat, kuinka yksilö tarkastelee omia mahdollisuuksiaan ja mielenkiintoaan, mutta ohjausjärjestelmä muotoilee kriteerit. Lerikkanen (2002)

kirjoittaa, kuinka koulutus on alkanut muistuttamaan enemmänkin taktista ja strategista peliä koulutussäädösten keskellä. Koulutuksen merkitys on laajentunut työvoimapolitiittiseen varas-tointiin, jossa hakeudutaan opiskelemaan sinne, johon on helpointa päästä. Tämän jälkeen nuori odottaa seuraavaa hakukierrosta, jolloin on mahdollista hakea alkuperäisen toiveen mukaiseen koulutusohjelmaan. (Lerikkanen 2002, 37)

3.3. Taustatekijöiden vaikutukset

Aiemmissä tutkimuksissa on havaittu, kuinka vaikeaa on löytää yksittäisiä taustamuuttujia, jotka selittäisivät ammattikorkeakouluun hakeutumisen. Mainittakoon, että ulkoisilla tekijöillä, kuten sukupuolella ja sosiaalisella taustalla on merkitystä ja ne kuuluvat yhtenä osana koulutusvalintaan vaikuttaneisiin tekijöihin. (Vuorinen ym. 2000; Nieminen ja Ahola 2003, 34)

Aiempien tutkimusten mukaan sukupuolella ei ole kuitenkaan suurta merkitystä ammattikorkeakouluun hakeutumisessa. Aiemmissä tutkimuksissa on havaittu, että miehet hakevat enemmän tekniikan ja liikenteen koulutuslalle ja ovat myös urasuuntautuneempia kuin naiset. Sosiaali- ja terveyslalle naiset hakeutuivat miehiä useammin. Kasvaneeksi naisten suosimiksi koulutusaloiksi on havaittu kaupan- sekä matkailualan koulutusohjelmat. (Lerikkanen 2002; Lehtonen 1999, 57; Vuorinen ym. 2000, 39-41; Nieminen ja Ahola 2003, 25)

Suurin osa ammattikorkeakouluun hakeneista on ikäluokaltaan noin 20-vuotiaita. Aiempien tutkimuksen mukaan nuoremmat hakijat olivat yleensä naisia ja ylioppilaita, jotka hakivat moniin eri ammattikorkeakouluihin ja useisiin koulutusohjelmiin. Heille jokin opiskelupaikan saaminen on ollut tärkeämpää kuin, että haku olisi kohdistettu johonkin tiettyyn valintaan. Aiempien tutkimusten mukaan vanhemmista hakijoista suurin joukko on ollut ammatillisen tutkinnon suorittaneita miehiä, jotka ovat hakeneet harvempiin tiettyihin koulutusaloihin tavoitteenaan tietyn koulutuspaikan saaminen. (Vuorinen ym. 2000, 28)

Enemmistö ammattikorkeakouluihin hakeneista ovat pohjakoulutukseltaan ylioppilaita. Vuoden 1998 tutkimuksessa ammattikorkeakoulussa aloittaneista puolella oli ylioppilastutkinto ja neljänneksellä ammatillinen tutkinto. Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, että ammatillisen pohjakoulutuksen hankkineet hakevat suurimmassa määrin ammattikorkeakouluun ja ylioppilaista kaksi kolmesta hakee yliopistoon. (Vuorinen ja Valkonen 2003, 65; Vuorinen ym. 2000, 22)

3.4. Ammattikorkeakouluun vai yliopistoon?

T-median teettämässä tutkimusraportissa (Episode2 2008, 5) perehdytään nimenomaan lukio-
laisten asenteisiin opiskelua ja työelämää kohtaan. Tutkimuksessa selviää, kuinka ammatti-
korkeakouluun hakeminen on useimmille toissijainen vaihtoehto, vaikka ammattikorkeakou-
lusta kiinnostuneiden määrä on kasvanut. Lukio-opinnoissa hyvin pärjanneet hakivat mitä
todennäköisimmin yliopistoon. Muissakin aiemmissa tutkimuksissa havaitaan samaa. Yhä use-
ampi valitsi mieluiten yliopiston kuin ammattikorkeakoulun.

Improbaturin artikkelissa Rämö (2005, 43-47) kirjoittaa tutkimuksesta, jossa ilmenee, että
pojista 64 % ja tytöistä 55 % olivat yliopiston tai korkeakoulun kannalla. 24 % valitsi ammatti-
korkeakoulun. Yliopistoon aikovien yleisimpänä syynä oli opiskella itseään kiinnostavaa alaa.
Ammattikorkeakoulusta oli useimmilla mielikuva siitä, että ammattikorkeakoulussa opiskelu
tuottaa vähemmän työntekoa, mutta ammattikorkeakoulun jälkeen saa helpommin työpaikan
kuin yliopiston jälkeen. Tutkimuksessa kävi ilmi, että lukiolaisille yliopistojen ja ammattikor-
keakoulujen eroista ei ollut tarpeeksi tietoa tarjolla. On kuitenkin tärkeää ottaa huomioon se,
että vastaajien kommentit ovatkin osin perustuneet omiin mielikuviin sekä kavereiden että
vanhempien mielipiteisiin ja kokemuksiin. Kyseinen tutkimus toteutettiin vuonna 2005 Suo-
men lukiolaisten Liiton ja nuorisotutkimustoimiston 15/30 Researchin yhteistyönä SLL:n jäse-
nien keskuudessa.

Lerkkasen (2002, 36) mukaan ammattikorkeakouluihin hakeutuu kahdenlaisia opiskelijoita:
ammattialasuuntautuneita ja opiskelusuuntautuneita. Jälkimmäisen suuntautuneisuuden poh-
jakoulutuksena on useimmiten ylioppilastutkinto ja ammattialasuuntautuneet ovat yleensä
toisen asteen tutkinnon suorittaneita. Opiskelusuuntautuneet saattavat hakea ammattikor-
keakouluun vain ns. varastoidakseen itsensä koulutukseen. Ammattialan suuntautuneista suu-
rin osa pyrki jatkamaan opiskelua suoraan toisen asteen tutkinnon jälkeen (Vuorinen
ym.2000, 28).

Vuorinen ym. (2000 23, 29) havaitsivat tutkimuksessaan, kuinka hakijoista alemmilla ha-
kusijoilla, suurin osa oli ylioppilastutkinnon suorittaneita. Ammattikoulun suorittaneet hakivat
kohdennetummin johonkin tiettyyn koulutukseen. Kun taas ylioppilaat käyttivät kaikkia neljää
hakuvaihtoehtoa ja näin hakivat useisiin koulutuksiin.

Nieminen ja Ahola (2003, 34-35) havaitsivat tutkimuksessaan, että hakeneiden ensisijaisesti
tavoittelema koulutustaso on muuttunut viimeisten vuosien aikana. Vuonna 1994 ammattikor-
keakouluun oli hakijoita 52 %, kun yliopistoon hakeneita 33 %. Muuhun koulutukseen hakijoita
oli tuolloin 15 %. Vuonna 2001 ammattikorkeakoulun hakijoiden määrä nousi 75 %:iin ja yli-
opistoon hakijoita oli vain 23 %. Muuhun koulutukseen oli vain 2 % hakijoista.

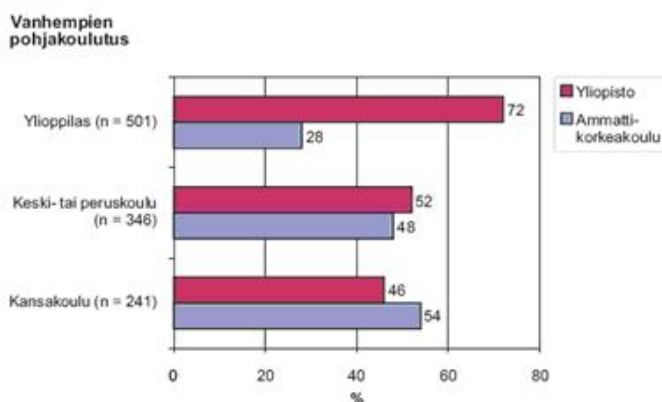
3.5. Vanhempien taustat

Monet tutkimukset osoittavat, että opiskelijoiden kotitaustalla on selkeä yhteys nuoren koulutusvalinnoissa ja koulutuksessa menestymisessä ja etenemisessä. Aiemmissa tutkimuksissa todetaan, ettei koulumenestyksen varmin tae ole lahjakkuus, vaan koulutetut ja hyvätuloiset vanhemmat. (Kasvatus 1992, 52)

Vuorinen ja Valkonen (2003, 32) toteavat aiemmista tutkimuksista, että vanhempien korkea sosiaalinen asema ja koulutus edistävät lapsen menestymistä jopa enemmän kuin lapsen lahjakkuus. Nuoren menestys on sitä todennäköisempää, kun kodin antamat tiedot, taidot, arvot, asenteet ja tottumukset sopivat yhteen koulun arvojen ja kulttuurin kanssa. Nuorilla, joilla on runsaasti perittyä kulttuuripääomaa, vaikuttaa koulutuksessa suoriutumiseen hyvin positiivisesti ja he pärjäävät paremmin ja todennäköisesti etenevät urallaan pidemmälle (Nurmi 1997, 30).

Kouluun tullessaan lapsi on jo omaksunut tietynlaiset valmiudet, tottumukset ja ajattelutavan, jotka tuovat lapselle etua menestymiseen. Koulutetut vanhemmat opastavat tietoisesti tai vähemmän tietoisesti lastaan sellaisiin koulutusvalintoihin, jotka ovat lapselle suotuisia ja josta on etua lapselle. Yleensä vanhemmat toivovat jälkikasvulleen yhtä hyvää tai parempaa koulutusta, kuin heillä itsellään on. (Kivinen ja Silvennoinen 2000, 63-64)

Vuorisen ja Valkosen (2003, 68-75) mukaan isän ja äidin koulutuksella on selvä yhteys hakijan ensisijaiseen koulutusvalintaan. Jos vanhemmista jompikumpi tai molemmat olivat ylioppilaita, lapsista yli 70 % tähtäsi yliopistoon (Kuvio 2). Ammattikorkeakouluun pyrkivien nuorten vanhemmilla oli sen sijaan useimmiten taustanaan keski-, perus- tai kansakoulu. Näiden vanhempien lapsista puolet pyrkii ammattikorkeakouluun.

Kuvio 2. Koulutustavoite kodin yleissivistävän koulutuksen mukaan (Lähde: Vuorinen & Valkonen 2003, 69)

3.6. Nuorten valintoja ohjaavat erilaiset suuntautumistavat

Abraham Maslow kehitti Maslowin tarvehierarkian, jossa ihmisen erilaiset tarpeet muodostavat hierarkkisen pyramidin. Se muodostuu perustarpeista (fysiologiset tarpeet: nälkä, jano, turva) kuin myös henkisemmistä syvällisemmistä itsensä toteuttamisen tarpeista (yhteenkuuluvuuden tarpeet, arvostetuksi tuleminen tarve ja itsensä toteuttamisen tarve). Pyramidin ideana on, että edellisen tason tarpeiden tulee olla tyydytetyt ennen kuin henkilö siirtyy tyydyttämään seuraavan portaan tarvetasoa. Hierarkiatasojen lisäksi tarpeita voidaan luokitella sen mukaan, mikä rooli niillä on ostoprosessissa. Valinta tapahtuu välinetarpeiden pohjalta. Välinetarve tarkoittaa ihmisen henkilökohtaisia motiiviperusteita, jotka ovat vaikuttaneet hänen toimintapäätökseensä. Tällaisia motiiviperusteita ovat muun muassa: statuksen hankkimisen tarve, pätemisen tarve, tarve saada valtaa, tarve päästä helpolla ja tarve menestyä. (Rope & Pyykkö 2003, 60-63)

Nieminen & Ahola (2003, 50-51) havaitsivat tutkimuksessaan valintaan vaikuttaviksi tekijöiksi statussuuntaisuuden, tehtäväsuuntautuneisuuden, opiskelusuuntautuneisuuden, sosiaalisen sidonnaisuuden sekä hakijan aikaisemman koulutuksen että työuran vaikutukset. Vastajille merkityksellisin oli tehtäväsuuntautuneisuus (tuleva työ ja ammatin sisältö). Statussuuntautuneisuus nousi toiseksi merkitsevämmäksi (koulutuksen ja tulevan työn arvostukseen liittyvät tekijät). Vähiten valintapäätöksiin vaikuttivat sosiaalinen sidonnaisuus, perhe, ystävät tai tuttavat. Hakijoilla koulutusalaakohtaiset valintaperusteet erosivat tiettävästi toisistaan. Jokaisesta alasta nousi esille tietyt perustelut ja jokaiseen alaan liittyneet valintaperustelut. Perustelut kertoivat nuorten mielikuvista ja siitä kuinka nuoret liittivät eri koulutusaloihin tietyt yleistyksiä ja stereotypiat.

Lehtonen (1999, 55) jakaa nuorten valintoja ohjaavat suuntautumistavat kolmeen eri osaan. Urasuuntautuneisuus ilmeni nuorten tavoitteena edetä uralla, jossa ammattiala on arvostettu ja palkkataso hyvä. Alasuuntautuneisuuteen kuuluvat nuoret kokevat alan olevan mielenkiintoinen ja nuorella on sopivia taitoja alalle. Opiskelun helppous - suuntautumistavassa nuori valitsi paikan, koska piti opiskelupaikan saamista helppona ja koulutusaikaa lyhyenä.

Lehtosen (1999) tutkimuksessa ilmenee, että kulttuurialan opiskelijat olivat hyvin alaja urasuuntautuneita. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden valintoja ohjasi alasuuntautuneisuus. Matkailu-, ravitsemus- ja talousalan opiskelijoiden valintoja ohjasi opiskelun helppous. Tekniikan ja liikenteen sekä hallinnon ja kaupan koulutusaloille koulutuspaikan saaminen oli helpointa ja koulutusaloihin hakeutuivat urasuuntautuneet henkilöt. (Vuorinen ym. 2000, 66; Lehtonen 1999, 55)

T-median tutkimusraportin (2008) mukaan lukiolaisten suurin opiskelupaikan valintaan vaikuttava tekijä on oma kiinnostus omaa alaa kohtaan (96 %). Toisena on opetuksen laatu (57 %). Kolmanneksi sijoittui alan hyvät työllisyysnäköymät (46 %) ja neljänneksi arvostus työmarkkinoilla 16 %.

Myös Nieminen & Ahola (2003, 44-45) selvittivät koulutuksen hakeutumiseen vaikuttaneiden tekijöiden arviointia sukupuolen mukaan, jossa alan työtehtävien mielenkiintoisuus nousi ensimmäiselle sijalle sekä miehillä että naisilla. Toisena oli teoreettinen kiinnostus alaa kohtaan ja kolmanneksi ammatillinen mielenkiinto. Avoimiin kysymyksiin vastatuista yleisin koulutusvalinnalle esitetty peruste oli mielenkiinto.

Hakulinen (2006, 59) havaitsi tutkimuksessaan, että vahvimmin ammattikorkeakouluun hakeutumisen taustalla vaikuttaneet tekijät liittyivät nuoren omaan ammatilliseen mielenkiintoon, haluun opiskella ja parantaa statustaan. Halu kehittyä ammatillisesti oli vahvimpana yksittäisenä tekijänä (87 %), kun taas koulutuksen tuomien työtehtävien mielenkiintoisuus kipusi toiseksi (85 %) ja koulutuksen tuoma mahdollisuus hyvään asemaan työelämässä (84 %) oli kolmanneksi vaikuttavin tekijä koulutusvalinnassa.

Samanlaisia tutkimustuloksia on saatu myös muualta. Improbaturin artikkelissa Rämö (Improbatur 2005, 44) kirjoittaa tutkimuksesta, jossa opiskelupaikan valintakriteeriksi ykkösenä nousi opetuksen laatu. Jopa 98 % piti tätä erittäin tärkeänä tai melko tärkeänä. Nykyaikaisuus nousi toiseksi 85 % ja koulutusalojen monipuolisuutta pidettiin erittäin tai melko tärkeänä (83 %). Arvostus työmarkkinoilla koettiin erittäin tai melko tärkeäksi (80 %).

Kiinnostus alaa kohtaan sijoittui myös Vuorisen & Valkosen (2003) tutkimuksessa ensimmäiseksi. Toiseksi sijoittui opiskelijan mahdollisuus saada mielenkiintoinen työ ja kolmantena teki-

jänä oli nuoren mahdollisuus käyttää lahjojaan ja taipumuksiaan koulutuksessaan. Neljänneksi tärkeimpänä pidettiin hyvän ammatin saamista. Avoimien kysymysten kautta tutkimuksessa selvisi tarkemmin ammattikorkeakoulun valinneiden yleisimmät perusteet. Seuraavassa on Vuorisen ja Valkosen (2003, 85-86) tutkimuksesta koottu taulukko, jossa on eritelty ammattikorkeakouluun pyrkivien valinnan perusteita (taulukko 1). Tutkimuksen yleisemmäksi perusteeksi nousi käytännönläheisyys (39 %) ja toiseksi sijoittui helppous päästä koulutukseen.

Peruste	% (n = 316)
Käytännönläheisyys	39
Helppempi pääsy / haku (ei pääsyk. lukemista)	25
Kiinnostava koulutus vain AMK:ssa	17
Saa selkeän ammatin	8
Lyhyempi opiskelu-aika	5
Ohjatumpi opiskelu	4
Oppilaitoksen sijainti lähellä	2

Taulukko 1. Ammattikorkeakoulutuksen valinnan perusteet
(Lähde: Vuorinen ja Valkonen 2003, 87)

4. Markkinointi nuorten koulutusvalintojen vaikuttajana

Markkinointi tuo asiakkaan äänen esille niin, että yritys tuntee asiakkaiden tarpeet ja toiveet. Markkinoinnilla tarkoitetaan kokonaisuutta, joka käsittää eri osa-alueita, kuten mainonnan, myynnin tai jakelun. Markkinointi on johtamistapa, joka lähtee asiakkaiden tai valittujen asiakasryhmien tarpeista. Lisäksi markkinointi katsotaan olevan suunnittelun ja mainonnan kuin myös tavaroiden ja palveluiden tuottamisena kuluttajille ja markkinoille. Markkinointi on myös prosessi, joka sisältää markkinointimahdollisuuksien analysoinnin, markkinastrategian kehittelyn, markkinaohjautuvuuden suunnittelun ja markkinaponnistusten johtamisen. (Ahola 2002, 15, Ahola ym. 2002 Laaksosen 2006, 16 mukaan; Anttila ja Iltanen 2001, 12-13; Kotler 2003, 5-6)

Markkinointi ei ole enää ainoastaan liiketaloudellisesti johdettujen yksityisyriyten toimintatapa, vaan yhä etenevässä määrin markkinointi kuuluu osaksi myös julkisten laitosten toimintoihin. Oleellinen ero julkisen ja yksityisen sektorilla on se, ettei julkinen sektori tavoittele voittoa, mutta yksityisellä sektorilla voitto on ehto. Merkittävä markkinointiin vaikuttava tekijä on julkisen sektorin tuotanto, koska se koostuu useimmiten vain palveluista. Yksityisellä yrityksellä tuotanto koostuu yleensä palveluista ja tavaroista. (Anttila ym. 2001, 11; Junkari 2001, 53)

Markkinoinnin tavoitteena on yleensä sekä uusien asiakkaiden hankkiminen että vanhojen asiakkaiden säilyttäminen. Koulutuspalvelujen markkinoinnissa kyse on etenkin uusien asiakkaiden hankkimisesta. Niin kuin edellä mainitsin, markkinointi on yhä pysyvämpi osa koulutuspalvelujen keskuudessa, ja yhä suuremmassa määrin koulutuspalvelujen tarjoajat kilpailevat oppilaista muiden koulutuspalveluiden kanssa. Kilpailu näkyy myös ammattikorkeakouluissa, joiden tärkeimpänä osana toimintojaan on saavuttaa kohderyhmänsä ja tavoittaa ne eri viestintäkanavien avulla. Saavuttaakseen kohderyhmänsä markkinoinnin kautta tulevien viestien on tuettava oleellisesti oppilaitoksen tavoitteita ja linjauksia. (Junkkari 2001, 14, 58-59; Laaksonen 2006, 21-23)

Markkinointi voidaan jakaa kahteen eri osaan. Ulkoinen markkinointi kohdistetaan organisaation ulkopuolelle, joka ilmenee esimerkiksi yrityksen mainonnan kautta. Sisäinen markkinointi kohdistuu taas organisaation sisälle, joka ilmenee esimerkiksi henkilöstön kouluttamisella. Tehokkaassa markkinoinnissa tärkeintä on organisaation oman henkilökunnan sitoutuminen yritykseen ja sen antamiin lupauksiin, joita markkinoinnissa toteutetaan asiakkaille. Sisäinen markkinointi on merkittävässä asemassa, koska sen avulla markkinointi-ideologia myydään yksittäisen koulun sisällä. (Kotler 2003, 23; Junkkari 2001, 82)

4.1. Markkinointiviestintä

Markkinointi on organisaatioiden keskeinen toiminto, mutta se ei voi onnistua ilman viestintää. Tärkeimpiä markkinointiviestinnän keinoja on mainonta, tiedotustoiminta, menekinedistäminen ja henkilökohtainen myyntityö. (Siukosaari 1999, 14-17)

Markkinointiviestinnän tarkoituksena on kertoa palvelusta tai tuotteesta kuin myös niiden ominaisuuksista ja näin aikaansaada positiivisia mielikuvia palveluun, tuotteeseen ja yritykseen. Markkinointiviestintä on yksi markkinoinnin kilpailukeino ja se on markkinoinnin aktiiviteeteista kaikkein näkyvin. Markkinointiviestintä on jatkuvaa ja kokonaisvaltaisesti johdettua asiakkaisiin kohdistettua toimintaa. (Siukosaari 1999; Isohaakana 2007)

Markkinointiviestintään liittyy vahvasti myös erilaisten mielikuvien luominen, joiden avulla luodaan tavoiteltua ja onnistunutta brändiä. Mielikuvat organisaatioista ja niiden palveluista, tuotteista ja siellä toimivista ihmisistä ohjaavat osaltaan tekojamme ja valintojamme. Markkinointiviestinnän vaikutuksia nuorten mielikuviiin on vaikeaa selvittää, mutta on havaittu, että erityisesti mielikuvilla on suuri merkitys koulutusvalintoja tehdessä. Nuoren etsiessä koulutuspaikkaansa ja hakeutuessaan opintoihin, mielikuvat ovat läsnä useassa vaiheessa ja ne ohjaavat käsityksiä koulusta, opinnoista ja työmarkkinoista. Siksi on tärkeää, että koulun nykyiset kuin myös tulevat opiskelijat ovat tyytyväisiä opiskelupaikkaansa. Opiskelijat ovat

itse yksi tärkeimpiä koulun mainostajia, koska he kertovat kokemuksistaan eteenpäin. (Laaksonen, 2006; Hakulinen 2006, 36)

Koulutuspalvelujen markkinointiviestinnässä on otettava huomioon sekä markkinoinnin pelisääntöjen noudattaminen että eri viestintäkanavien käyttäminen. Esimerkiksi yliampuva tai ylipositiivinen markkinointi voi kostautua markkinoinnissa viimeistään silloin, kun kouluun päässeet opiskelijat kokevat, ettei markkinoinnissa luvattu kohtaa oppilaitoksen todellisia lupauksia. (Laaksonen 2006, 23; Isohaakana 2007, 69-70, 20-21)

Markkinoinnissa luvatut lupaukset kertovat siitä, minkälainen organisaatio on. Tätä kautta ihmiselle syntyy omanlainen kuva yrityksestä. Yrityksen yrityskuva vaikuttaa vahvasti ihmisen odotuksiin, etenkin jos kuva on kielteinen. Kielteiset odotukset saavat ihmisen näkemään vain yrityksen epäkohdat. Myönteinen yrityskuva luo positiivisen yrityskuvan, mutta asettaa sen sijaan korkeita odotuksia. Erilaisten kokemusten ja ennako-odotusten kautta ihmiselle syntyy mielipiteitä kuten omasta opiskelupaikasta. Ennako-odotukset muodostuvat esimerkiksi aikaisemmista kokemuksista, muiden henkilöiden puheista ja tiedotusvälineistä. (Sipilä 1999, 214)

Useimmiten parhaiten tieto leviää muiden henkilöiden puheiden kautta. Tätä kutsutaan myös sanalla viidakkorumpu. WOM eli word of mouth kertoo siitä, kuinka asiat leviävät ihmiseltä toiselle. Etenkin huonot kokemukset jaetaan ja kerrotaan eteenpäin. WOM ei ole nykyäänkään unohtunut vaan se on vain muuttanut muotoaan. Kokemuksia vaihdetaan, kuten omasta opiskelupaikasta, esimerkiksi sähköpostin tai chatin kautta. Näin itselle muodostetaan kuvaa siitä, minkälainen tuleva opiskelupaikka on. Internetin avulla erilaiset viestintäkanavat laajenevat entisestään ja mielipiteiden levittäminen on entistä helpompaa ja nopeampaa. (Ahola ym. 2002, 156)

4.2. Mielikuva, imago ja brändi

Markkinoinnin onnistumisessa olennaista on se, mitä ja millaisena asiakaskohderyhmät havaitsevat yrityksestä tulleet viestit. Mielikuva tarkoittaa ihmisen kokemuksen, tietojen, asenteiden, tunteiden ja uskomusten summaa. Mielikuvan perustana voi olla ajatukset, näkemykset ja käsitykset. Mielikuvat voivat olla ilman positiivista tai negatiivista tunne-elementtiä, jota kutsutaan puhtaaksi mielikuvaksi. Pysyvällä mielikuvalla tarkoitetaan mielikuvaa, joka on vaikeasti muutettavissa tai pitkään kestävä. (Rope ja Mether 1991, 16-34, 62)

Nykyään ihmiset elävät yhteiskunnassa, joka on kehittynyt ns. mielikuvayhteiskunnaksi. Malmelin ja Hakala (2005, 20-21) kutsuvat tätä merkkien ja merkitysten maailmaksi, jossa mielikuvalliset tekijät kuten ihmisten tiedot, asenteet, tunteet, kokemukset ja uskomukset ovat

yhä keskeisempiä yrityksen kuin myös yksilöiden toiminnassa. Mielikuvat ja visiot tulevaisuudesta ohjaavat jokseenkin enemmän ihmisen käyttäytymistä ja päätöksentekoa kuin pelkkä rationaalinen ajattelu. Nykyisessä mielikuvayhteiskunnassa on tärkeää ymmärtää, kuinka merkittävä vaikutus mielikuvilla on ja kuinka ne toimivat vaikuttimina melko voimakkaasti. (Malmelin ja Hakala 2005, 29-32)

Mielikuviin liittyy vahvasti imago, joka tarkoittaa mielikuvaa yrityksestä. Toisin sanoen imago on yrityksen itsestään antama kuva. Markkinoinnissa pitäisi pystyä vaikuttamaan ihmisen ns. psykologiseen kenttään, joka vaikuttaa imagoon. Näitä imagon vaikuttajia ovat kokemukset, arvot, tunteet, ennakkoluulot, asenteet, havainnot, uskomukset ja informaatio. Markkinoinnillisesti suoraan on mahdollista vaikuttaa tunteiden, asenteiden, kokemusten ja informaation kautta, koska nämä neljä tekijää ovat osa imagoa. Ennakkoluulojen, havaintojen ja uskomusten vaikutusprosessi on epäsuora, koska ne ovat eri tekijöiden yhteisvaikutusten tulos. (Rope ja Methner 1991, 16, 79)

Imagoon liitetään usein sana maine. Maine on mielikuvia, mutta myös toimintaa ja kokemuksia. Aulan ja Heinosen (2002, 36, 50) mukaan imago ja maine perustuvat eri lähtökohtiin, joista imagon tarkoituksena on luoda positiivisia mielikuvia ja vedota mielikuvitukseen. Maine pohjautuu tarinoista, joiden kautta yritys koetaan joko hyväksi tai huonoksi.

Luonnollisesti hyvää ja positiivista mainetta ja imagoa hakevat sekä yksityinen että julkinen sektori. Esimerkiksi tiettyjä korkeakoulututkintoja on mahdollista suorittaa eri yksiköissä ja yleensä opiskelija valitsee tietyn yksikön sen mukaan, mitä mielikuvia opiskelija yhdistää yksikköön. Kyseisiä valintaan liittyviä tekijöitä on mahdollista jakaa eri vetovoimatekijöihin. Pehmeät tekijät ovat niitä, joita ei voi ostaa rahalla, kuten oppilaitoksen henki ja perinteet. Kovia vetovoimatekijöitä ovat esimerkiksi paikan sijainti ja kustannukset. (Laaksonen 2006, 28; Rainisto 2004, 66-67)

Mielikuviin liittyy vahvasti myös brändi. Käsitteenä brändi kattaa lähes kaiken yrityksestä: mitä yritys tuottaa, mitä se on ja mitä se tekee. Brändiajattelu käsittää erilaisia brändin ulottuvuuksia, jotka käsittävät eri konteksteja. Esimerkiksi yksilön kontekstin mukaan brändi ilmenee mielikuvina. Tästä lähtökohdasta brändi on asiakkaiden, kansalaisten ja sidosryhmien edustajien mielikuvia. (Malmelin ja Hakala 2005, 32)

Viestiessään brändiä yrityksen tavoitteena on synnyttää mielikuvia, jotka vastaavat yrityksen ja ihmisten mielikuvia brändistä. Sanotaankin, että brändi lepää mielikuvien varassa. Brändiä ja mielikuvaa ei pystyisi luomaan ilman markkinointiviestintää ja siksi markkinointiviestintää sanotaan brändin ääneksi. (Laaksonen 2006, 26; Virkkusen 2002, 17)

5. Tutkimustulokset

5.1. Tutkittava ongelma

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa niitä tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet Laurea-ammattikorkeakouluun hakeneiden nuorten koulutusvalintapäätökseen. Tutkimukseen oli mahdollista osallistua jokainen Laureassa syksyllä 2008 aloittanut opiskelija.

Tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää ja kartoittaa niitä seikkoja, jotka vaikuttavat nuoren koulutusvalintoihin heidän hakiessaan ammattikorkeakouluun. Tavoitteena on selvittää hakeutumisen syitä ja siihen vaikuttaneita tekijöitä, nuoren taustatekijöitä ja mielikuvia. Hakeutumisen yhteydessä tarkoitan myös tiedonsaantia opinnoista ja hakeutumisen ensisijaisuutta.

Tutkimuksessani on kaksi pääongelmaa ja osaongelmat:

1. Pääongelma: Mitkä tekijät vaikuttavat nuoren koulutusvalintaan?

Osaongelmat: Kuinka koulutusvalinnan päätökseen vaikuttavat nuoren taustatekijät (ikä, sukupuoli, pohjakoulutus, kotitausta) ja valinnan perusteet (hakutoiveet)

2. Pääongelma: Laurea ei tunne riittävästi hakijoiden taustoja?

Osaongelmat: Miten voidaan kehittää Laurean markkinointia opiskelijarekrytoinnissa? (koulutusvalinnan perustelut, tietolähteet ja mielikuvat opiskelupaikasta).

Tarkoituksena on saada kokonaiskuva siitä, mitkä seikat vaikuttavat nuorten opiskelupaikan valintoihin ja kuinka voidaan kehittää Laurean markkinointia opiskelijarekrytoinnissa. Pääkaupunkiseutujen ammattikorkeakoulut ovat melko homogeenisiä koulutusaloiltaan, joten on mielenkiintoista nähdä tutkimuksen kautta, mitkä ovat Laurean hyvät ja huonot puolet hakijan näkökulmasta katsottuna. Tutkimukseeni valittiin kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä.

5.2. Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineisto

Hirsijärvi ym. (2008, 130-136) käsittelevät teoksessaan kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän keskeisiä piirteitä. Keskeisintä on mahdollisuus muuttaa aineisto tilastollisesti käsiteltävään muotoon, jossa tutkimuksen aineisto on mitattavissa numeerisessa muodossa. Erotettavissa on kolme perinteistä tutkimusstrategiaa: kokeellinen tutkimus, tapaustutkimus ja survey-tutkimus. Jälkimmäisiä tietoja kootaan standardoidussa muodossa joukolta ihmisiä. Tutkimuksen tavanomaiset piirteet näyttäytyvät niin, että tietyistä ihmisjoukosta poimitaan yksilöitä ja jokaiselta yksilöltä kerätään aineisto strukturoidussa muodossa. Tavallisesti aineiston hankkimisessa käytetään kyselylomaketta tai strukturoitua haastattelua ja kerätyn aineiston avulla

on tavoitteena pyrkiä kuvailemaan, vertailemaan ja selittämään ilmiöitä. Opinnäytetyö noudattaa survey-tutkimuksen tyypillisiä piirteitä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin strukturoitua kyselylomaketta. (Hirsijärvi 2008, 130-131)

Survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä pidetään kyselyä. Kyselyn etuna on sen tehokas ja nopea tapa saada vastauksia. Yksi sen merkittävimmistä eduista on laajan tutkimusaineiston mahdollistaminen. Heikkouksilta ei voida välttyä tässäkään tutkimusmenetelmässä. Kyselytutkimuksen tavallisimpina heikkouksina pidetään aineiston luotettavuutta; kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet kyselyyn. Vastaajien rehellisyyden lisäksi väärinymmärryksiä on vaikea kontrolloida ja tietty kysymys voidaan käsittää monella eri tavalla. Mahdollista voi olla myös vastaajien perehtymättömyys tutkittavaan aiheeseen, jolloin vastaajat eivät ole tietoisia tutkittavasta aiheesta tai alueesta. (Hirsijärvi 2008, 188-191) Opinnäytetyön kyselyssä mahdolliset väärinymmärrykset pyrittiin eliminoimaan mahdollisimman tehokkaasti ja lomake pyrittiin laatimaan huolellisesti niin, ettei kysymyksiin liittyisi väärinymmärrystä tai sekaannusta.

Kysymykset on mahdollista jakaa kolmeen eri ryhmään. Avoimissa kysymyksissä kysymyksen jälkeinen tila jätetään tyhjäksi. Avoimien kysymysten avulla selviää tutkittavan kohteen todelliset mielipiteet. Monivalintakysymyksissä kysymykset ovat valmiiksi laaditut, mikä mahdollistaa vastausten mielekkään vertailun. Asteikkoihin eli skaaloihin perustuva kysymystyyppi koostuu väittämistä, joista vastaaja voi valita mielekkäimmän vastausvaihtoehdon. Toisin sanoen, kuinka voimakkaasti vastaaja on samaa mieltä tai eri mieltä esitetyn väitteen kanssa. (Hirsijärvi 2008, 193-196)

Opinnäytetyön kyselylomakkeessa (Liite 1) käytettiin kaikkia näitä edellä mainittuja kysymysmuotoja. Vastaajien taustatekijöiden ja nykyisen koulutuksen tietojen selvittämiseksi käytettiin apuna monivalintakysymyksiä. Tietyissä kysymyksissä on haluttu käyttää myös strukturoidun ja avoimen kysymyksen välimuotoa. Avoimen vaihtoehto mahdollistaa sellaisten näkökulmien esilletuomisen, joita tutkija ei ole osannut huomioida (Hirsijärvi 2008, 194). Kyseistä kysymysten välimuototapaa käytettiin esimerkiksi kysymyksessä. ”Toiminta, ennen nykyiseen koulutukseen hakemista”, jossa avoin kysymys mahdollisti kysymyksessä mainitsemattomien vaihtoehtojen lisäämisen. Avoimet kysymykset antoivat vahvistusta vastaajien mielipiteistä ja siitä, mitä vastaajat oikeasti ajattelivat. Avoimien kysymysten vastaukset antoivat myös tukea monivalintakysymyksistä saatujen tuloksien tulkinnessa.

Skaaloihin perustuvaa kysymystyyppiä käytettiin opiskelupaikan valintaan liittyvissä kysymyksissä likertin asteikkoa hyödyntäen. Asteikko on tavallisesti 5- tai 7-portainen, mutta opinnäytetyön lomakkeessa asteikko oli vain 4-portainen, joiden vaihtoehdot olivat seuraavat: ”ei vaikuttanut lainkaan, vaikutti jonkin verran, vaikutti paljon ja vaikutti erittäin paljon”.

Lisäksi likertin asteikkoa käytettiin hyödyksi tietolähteisiin liittyvässä kysymyksessä, joiden vastausvaihtoehtona käytettiin ”ei lainkaan tärkeä-erittäin tärkeä” - skaalaa.

Tutkimuksen kysely toteutettiin sähköisesti e-lomakkeen avulla. Aineisto kerättiin Laureassa syksyllä 2008 aloittaneiden ensimmäisen vuoden opiskelijoiden joukosta. Aineiston keruuseen kuuluivat kaikki Laurean toimipisteet ja kaikki koulutusalat.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoihin kuuluivat kaikki nuoret sekä suomenkielisistä että englanninkielisistä koulutusohjelmista. Kysely toteutettiin vain suomenkielisenä versiona, joten muun muassa vaihto-oppilaita kysely ei tavoittanut. Kyselyn ulkopuolelle rajasin myös aikuisopiskelijat.

Kysely lähetettiin opiskelijoiden Laurean sähköpostiosoitteisiin kaikille syksyllä 2008 aloittaneille opiskelijoille. Lähetetyssä sähköpostissa oli liitteenä e-lomakelinkki, jonka kautta opiskelijat pääsivät vastaamaan kyselyyn vaivattomasti. Kyselyyn vastaaminen vei aikaa noin 5 minuuttia, maksimissaan 15 minuuttia. Kyselyyn oli mahdollista vastata kolmen viikon ajan, jolloin vielä viimeisellä viikolla kysymyksiin ehti vastata muutama opiskelija. Vastaajien määräksi tuli kaiken kaikkiaan 378 kappaletta.

Alkuperäisenä tavoitteena oli saada vastauksia mahdollisimman monelta eri koulutusalan opiskelijalta. Syksyllä 2008 Laureassa oli mahdollista opiskella 15 eri koulutusohjelmassa ja jokainen koulutusohjelma kuului tutkittavan otoksen piiriin. Kyselyyn vastanneita oli jokaisesta koulutusohjelmasta, mutta jakauma oli melko epätasaista. Kaksi suurinta ryhmää oli kuitenkin liiketalouden (29 %) ja hoitotyön (26 %) koulutusohjelmissa opiskelevat nuoret.

Kysely sisälsi sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Näin ollen analysoinnissa käytettiin kahta eri menetelmää. Pääosin hyödyksi käytettiin SPSS 16.0. - tilasto-ohjelmaa. Sen avulla tuloksia analysoitiin mm. ristiintaulukointia, frekvenssiä ja prosenttiosuuksia apuna käyttäen. Avoimien kysymysten analyysissä on sen sijaan käytetty hyödyksi luokittelua ja teemoittelua.

Tutkimuksessa pyritään välttämään erilaisten virheiden syntymistä. Kvantitatiivisen tutkimuksen onnistuneisuutta mitataan reliabiliteetin ja validiteetin kautta. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa saatujen tulosten toistettavuutta, ja validiteetti tarkoittaa kykyä mitata juuri oikeaa asiaa. (Hirsijärvi 2008, 226)

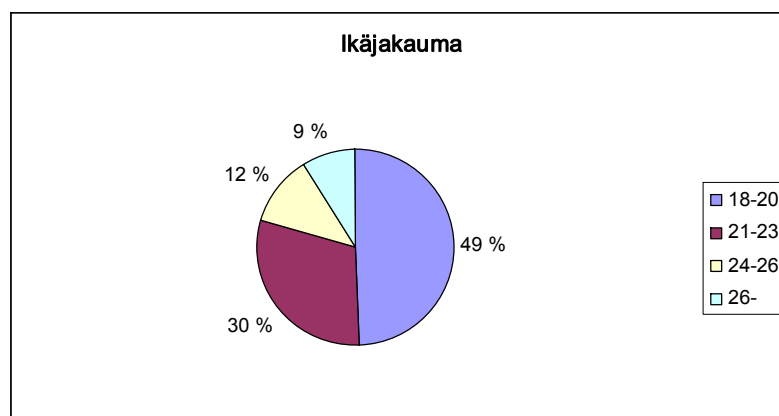
Ongelmallisinta on juuri määrällisen aineiston validiteetti: ovatko mittarit mitanneet oikeita asioita vai eivät. Opinnäytetyön kyselyn sisällössä pyrittiin monin tavoin välttämään epäselvyyksiä. Kuitenkin mahdolliset puutteellisuudet ilmenivät kysymysten vaihtoehdoissa. Esimerkiksi likertin asteikon sisältäneissä kysymyksissä ei ollut tarjolla ’ei mielipidettä’ -

vaihtoehtoa. Jopa 12-30 % valitsevat useimmiten neutraalin vastausvaihtoehdon, koska ihmisillä ei välttämättä ole mielipidettä tai käsitystä kysytystä asiasta (Hirsijärvi 2008, 198). Monivalintavaihtoehtojen sisältö oli kuitenkin kattava ja suurin osa vastaajista jätti käyttämättä joku muu, mikä -vaihtoehtoa. Tässä tutkimuksessa pyrittiin tutkimaan samaa asiaa hieman eri näkökulmista. Tätä kauttakaan ei ilmennyt ristiriitaisuuksia vastausten välillä, joka tällöin tukee reliabiliteettia.

5.3. Tutkimukseen osallistuneiden taustatietoa

Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma oli melko epätasainen. Vastaajista naisia oli 80 % (n = 304) ja miehiä 20 % (n = 74). Kuvio 3 esittää vastaajien ikäjakaumaa. Ikäjakaumaa tarkastellessa vastaajista suurimman ryhmän muodostivat 18-20-vuotiaat. Heitä oli lähes puolet vastaajista (49 %, n = 186). Ikäjakauma vaihteli 18-vuotiaista yli 26-vuotiaisiin. Noin 30 % (n= 114) vastanneista kuului 21-23-vuotiaiden ikäluokkaan ja 12 % (n = 44) 24-26-vuotiaisiin. Yli 26-vuotiaista ylöspäin vastanneita oli 9 % (n = 34).

Sukupuoli mukaan huomioitaessa naisia oli eniten 18-20-vuotiaissa (n = 159) ja miehet jakautuivat tasaisesti 18-20 - ja 21-23-vuotiaiden ikäluokkiin (n = 27, n = 29). 21-23 -vuotiaita naisia oli toiseksi eniten (n = 85).

Kuvio 3. Vastaajien ikäjakauma (n = 378)

Pohjakoulutukseltaan suurin osa oli ylioppilastutkinnon suorittaneita (73 %). Sukupuoli huomioiden (taulukko 2) miehistä valtaosa (80 %, n = 59) oli ylioppilaita samoin myös naisten pohjakoulutus (70 %, n = 216). Miehistä ammatillisen toisen asteen tutkinnon oli suorittanut 15 % (n = 11) ja naisista 14 % (n = 42). Kaikista tutkinnoista ylioppilastutkinnon ja ammatillisen perustutkinnon suorittaneita oli yhteensä 6 % ja kaksoistutkinnon suorittaneita 3 %. Muita pohjakoulutuksia, kuten opistotutkinto, ammattikorkeakoulututkintoja oli yhteensä 4 % (n = 14) kaikista vastanneista.

Ikäjakaumaa tässä yhteydessä tarkasteltaessa enemmistö 18-20-vuotiaista oli pohjakoulutukseltaan ylioppilaita (n. 80 %, n = 155), mutta myös 21-23 -vuotiaista 76 % (n = 87) oli ylioppilastutkinnon suorittaneita. 18 - 20-vuotiaista 11 % (n = 21) oli pohjakoulutukseltaan ammatillisen tutkinnon suorittaneita. 21-23-vuotiaiden joukossa ammatillinen tutkinto muodosti yhtä pienen ryhmän kuin edellä mainittu 11 % (n = 13). Muut tutkinnot eri ikäluokissa muodostivat hyvin pienehköjä ryhmiä 0-10 prosenttiin (n = 1-11).

Pohjakoulutus	Mies	Nainen	Yhteensä
Vain ylioppilastutkinto	80 % (n = 59)	70 % (n = 216)	73 % (n = 275)
Vain ammatillisen toisen asteen tutkinto	15 % (n = 11)	14 % (n = 42)	14 % (n = 53)
Ylioppilastutkinto ja ammatillinen perustutkinto	1 % (n = 1)	7 % (n = 23)	6 % (n = 24)
Kaksoistutkinto (yo ja ammatillinen)	1 % (n = 1)	4 % (n = 11)	3 % (n = 12)
Muut	3 % (n = 2)	5 % (n = 12)	4 % (n = 14)
Yhteensä	100 % (n = 74)	100 % (n = 304)	100 % (n = 378)

Taulukko 2. Vastanneiden pohjakoulutus (n = 378)

Enemmistö oli suorittanut pohjakoulutuksen vuonna 2007. Taulukon 3. mukaan ammattikorkeakouluun on keskimäärin haettu kolme vuotta valmistumisen jälkeen. Valmistumisvuodet olivat vuodesta 1996 alkaen vuoteen 2008. Mediaani oli kaksi vuotta valmistumisen jälkeen.

Valmistumisvuosi	n	%
2008	105	28
2007	113	30
2006	65	17
2005	39	10
2004	17	10
2003 - 1996	39	5 %
Yhteensä	n = 378	100 %

Taulukko 3. Nuorten valmistumisvuosi pohjakoulutuksesta

Useimmat olivat hakeneet nykyiseen koulutukseen heti samana vuonna valmistuttuaan aikaisemmasta koulutuksesta. Kuitenkin 57 % (n = 217) oli valmistunut edellisestä koulutuksesta 2007-2005 -välisenä aikana.

Opiskelijoilta tiedusteltiin myös toimintaa ennen nykyiseen koulutukseen hakemista. Kysymykseen oli mahdollista vastata useampaan kuin yhteen kohteeseen, joten mainintoja oli yhteensä 380. Taulukon 4 mukaan suurin osa vastanneista oli maininnut työkokemuksen kartut-

tamisen (n = 156). Myös valtaosa maininnoista liittyi opiskeluun joko lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, avoimessa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Välivuosi oli mainittu kolmanneksi eniten (n = 75). Asevelvollisuuden suorittamisessa mainintoja oli 43.

Toiminta	Mainintoja (n)
Työkokemuksen kartuttaminen	156
Lukiossa	141
Välivuosi	75
Asevelvollisuus (arмейjassa)	43
Ammatillisessa oppilaitoksessa	40
Muu	23
Avoimessa yliopistossa	14
Ammattikorkeakoulussa	13
Yliopistossa	6

Taulukko 4. Toiminta ennen nykyiseen koulutukseen hakemista (n = 378)

5.4. Vanhempien koulutus ja sosioekonominen asema

Taulukoihin 5 ja 6 on koottu tiedot vastanneiden vanhempien yleissivistävästä koulutuksesta ja vanhempien sosioekonomisesta asemasta tällä hetkellä. Vanhempien koulutustasoja verrattaessa ero näkyy selkeästi ylioppilastutkinnon suorittaneista: isiä oli 8 % (n = 32) kun taas äideistä 23 % (n = 87) oli suorittanut ylioppilastutkinnon. Jako oli kuitenkin tasaista kansakoulun kohdalla. Isistä 27 % (n = 103) ja äideistä 24 % (n = 92) oli suorittanut kansakoulun. Korkeakoulun tai yliopiston tulokset olivat melko tasaisia molempien vanhempien kohdalla. Miehistä 28 % (n = 107) ja naisista 27 % (n = 103) oli suorittanut korkeakoulun tai yliopistotutkinnon.

Vanhempien sosioekonomista asemaa määritellään neljän eri muuttujan mukaan: ylempi toimihenkilö (johtavassa asemassa), yrittäjä, alempi toimihenkilö ja työntekijä. Tarkastellessa vanhempien yleissivistävää koulutusta ja vanhempien sosioekonomista asemaa tällä hetkellä, havaittavissa on, että äitien korkeampi koulutus ilmenee siten, että useampi äideistä on ylempään toimihenkilön asemassa tällä hetkellä. Useimmiten isillä oli alempi koulutus, mutta useimmiten isät olivat asemaltaan joko yrittäjiä tai ylempiä toimihenkilöitä. Suurin osa sekä isistä että äideistä oli kuitenkin työntekijöitä (äideistä työntekijöitä oli 63 %, n = 237 ja isistä 46 %, n = 175). Ylempiä toimihenkilöitä oli isissä selkeästi enemmän kuin äideissä, vaikka korkeakoulun ja yliopiston suorittaneita oli melko tasaisesti molempien vanhempien kohdalla.

Koulutus	Isä % (n = 378)	Äiti % (n = 378)
Kansakoulu	27	24
Keski- ja peruskoulu	22	15
Ylioppilas	8	23
Korkeakoulu/yliopisto	28	27
En osaa sanoa	14	11
Total	100	100

Taulukko 5. Vanhempien yleissivistävä koulutus

	Isä % (n = 378)	Äiti % (n = 378)
Ylempi toimihenkilö	27	13
Yrittäjä	19	12
Alempi toimihenkilö	7	12
Työntekijä	46	63
Total	100	100

Taulukko 6. Vanhempien sosioekonominen asema

6. Tutkimustulosten tarkastelu

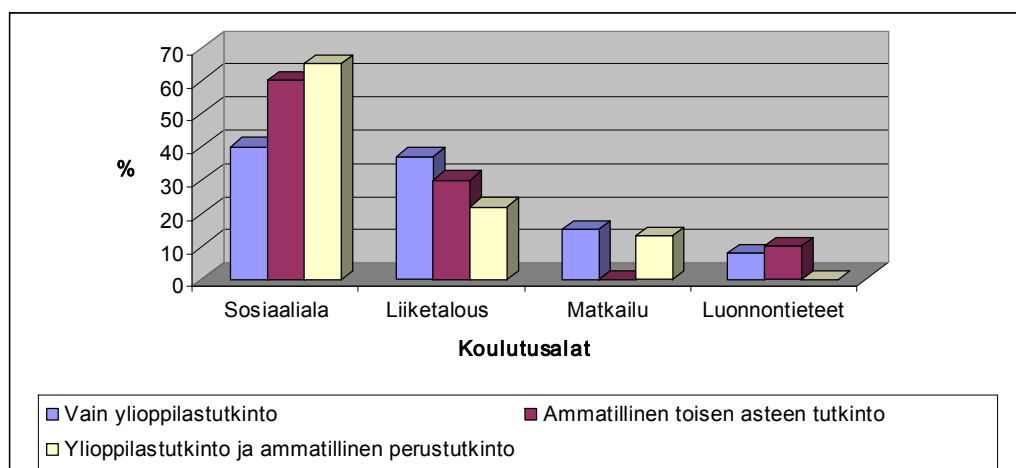
Tässä luvussa käsitellään ensisijaisesti ensimmäistä pääongelmaa: mitkä tekijät vaikuttavat nuorten koulutusvalintaan? Kysymystä tarkastellaan pääongelman osaongelmien kautta, joita ovat nuoren taustatekijät ja valinnan perusteet. Taustatekijöihin kuuluvat ikä, sukupuoli, pohjakoulutus ja vanhempien tausta. Valinnan perusteisiin kuuluvat nuoren hakutoiveet. Ensimmäistä pääongelmaa tarkastellessa syntyy myös osittain vastauksia toiseen pääongelmaan: Laurea ei tunne riittävästi hakijoiden taustoja. Kuitenkin toiseen pääongelmaan ja sen osaongelmiin perehdytään tarkemmin luvusta 7 alkaen, jossa tarkastellaan, kuinka Laurean markkinointia voidaan kehittää opiskelijarekrytoinnissa. Tätä osaongelmaa tarkastellaan tietolähteiden, mielikuvien ja koulutusvalintojen perustelujen kautta.

6.1. Hakijan tausta ja koulutustavoitteen valinta

Pohjakoulutuksen kautta tarkastellessa suurin osa liiketalouden ja hoitotyön koulutusohjelman opiskelijoista on pohjakoulutukseltaan ylioppilastutkinnon suorittaneita. Ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneita oli selkeästi vähemmän, mutta suurin osa toisen asteen tutkinnon suorittaneita oli hoitotyön koulutusohjelmassa.

Koulutusaloitin tarkastellessa (kuvio 4) sosiaali- ja terveysalalle kuuluvat hoitotyön, sosiaalialan, fysioterapian, kauneudenhoitoalan, rikosseuraamusalan koulutusohjelmat. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusalan alle kuuluvat liiketalouden ja turvallisuusalan koulutusohjelmat. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalaan kuuluvat hotelli- ja ravintolaalan liikkeenjohdon, matkailualan ja palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma. Luonnontieteiden alan alle kuuluu tietojenkäsittelyn koulutusohjelma.

Tarkastellessa pohjakoulutuksia hakijoiden nykyisten koulutusalojen mukaan, suurin osa ylioppilastutkinnon suorittaneista (n = 274) on ollut sosiaali- ja terveysalan (40 %) ja yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusalan opiskelijoita (37 %). Samankaltaisiin tuloksiin päädytään ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneiden (n = 52) joukossa: heistä 60 % oli sosiaali- ja terveysalan koulutusala. Tulokset ilmentävät tarjolla olevien koulutuspaikkojen määrää. Sekä sosiaali- ja terveysala että yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusala ovat suurimpia koulutusaloja Laurea-ammattikorkeakoulussa. Lukumäärällisesti (n = 23) pienin ryhmä oli ylioppilastutkinnon ja ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneet. Heistä suurin osa oli sosiaali- ja terveysalalta (65 %).

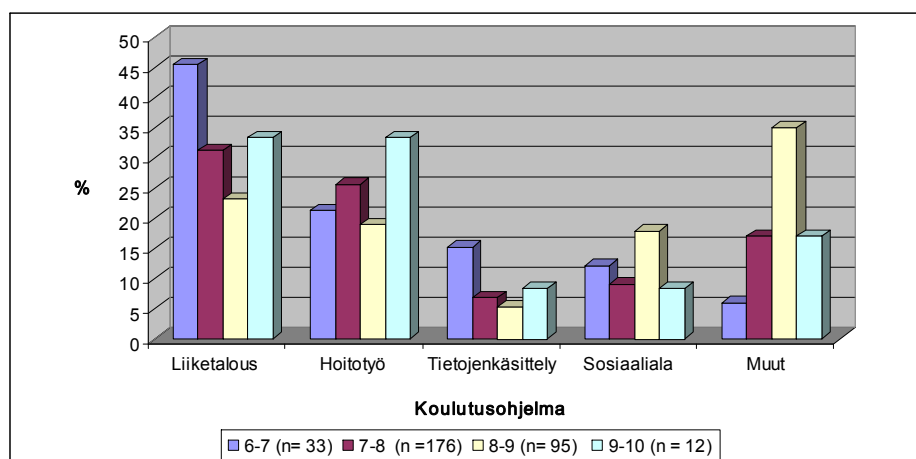
Kuvio 4. Nuoren pohjakoulutus koulutusalan mukaan (n = 349)

(Sosiaali- ja terveysala, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusala, matkailu-, ravitsemis- ja talousala ja luonnontieteidenala)

Pohjakoulutuksen kautta tarkastellessa tutkin sekä lukion että ammattikoulun suorittaneiden keskiarvoja koulutusohjelmien mukaan (kuvio 5). Lukumäärällisesti suurimman ryhmän muodostivat opiskelijat, joiden keskiarvo on 7-8 ja jotka opiskelevat liiketalouden koulutusohjelmassa (n = 55). Keskiarvoltaan 9-10 oppilaita oli melko vähän, mutta heitä oli eniten liiketalouden ja hoitotyön koulutusohjelmassa. Keskiarvoltaan 8-9 oppilaita oli melko tasaisesti liiketalouden (23 %), hoitotyön (19 %) ja sosiaalialan (18 %) koulutusohjelmissä. Alhaisemmat

keskiarvot olivat liiketalouden koulutusohjelmassa opiskelevilla (45 %), mutta tässä on otettava huomioon, että 6-7 keskiarvon osuus on hyvin pieni koko joukosta (n = 33).

Ammattikoulun suorittaneiden keskiarvoa tarkastellessa suurin joukko oli hoitotyön koulutusohjelmassa, joiden keskiarvo on suurimmalla osalla 3-4 (26 %). Samankaltaisia tuloksia on havaittavissa liiketalouden koulutusohjelmassa opiskelevilla. Heidän keskiarvo oli useimmiten 3-4 (25 %). Keskiarvoltaan 4-5 oppilaita oli tasaisesti sekä liiketalouden että hoitotyön koulutusohjelmassa (23 %, 26 %). Tämänkin keskiarvon ryhmä on melko pieni (n = 31), ja se jakautuu kaikkien koulutusohjelmien kesken.

Kuvio 5. Koulutusohjelmat lukion suorittaneiden keskiarvon mukaan

6.2. Ammattikorkeakoulu hakuvalintana

Nuorista enemmistö (70 %) oli hakenut vain ammattikorkeakouluun kevään 2008 haussa (syksyllä 2008 alkavaan koulutukseen). Ammattikorkeakouluun kuin myös yliopistoon hakijoita oli 26 % (taulukko 7). Pienin ryhmä, 4 % vastanneista oli hakenut ammattikorkeakouluun, tavoitteena hakea myöhemmin yliopistoon.

Hakuvalinnat kevään 2008 haussa	%	n
Vain ammattikorkeakouluun	70	265
Ammattikorkeakouluun ja yliopistoon	26	98
Hain nyt ammattikorkeakouluun, myöhemmin tulen hakemaan yliopistoon	4	15
Yhteensä	100	378

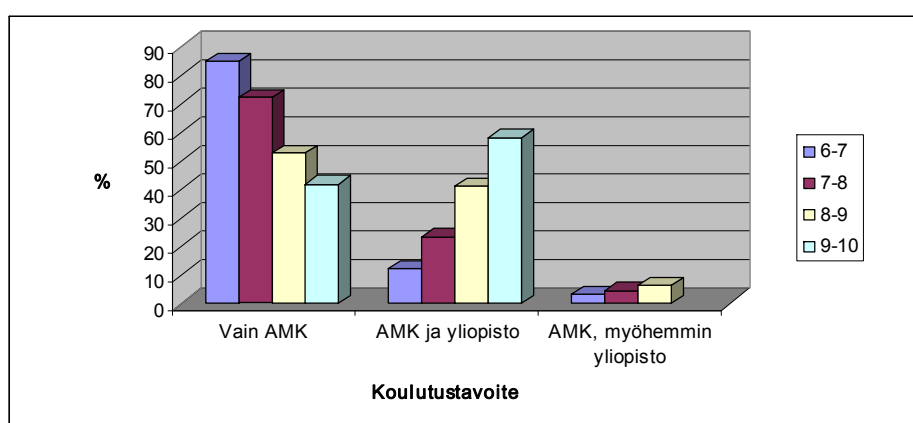
Taulukko 7. Hakuvalinnat

Sukupuolen mukaan tarkastellessa vain ammattikorkeakouluun hakeneista suurin osa oli naisia (81 %). Miehistä noin 68 % (n = 50) haki ensisijaisesti ammattikorkeakouluun. Sen sijaan 26 %

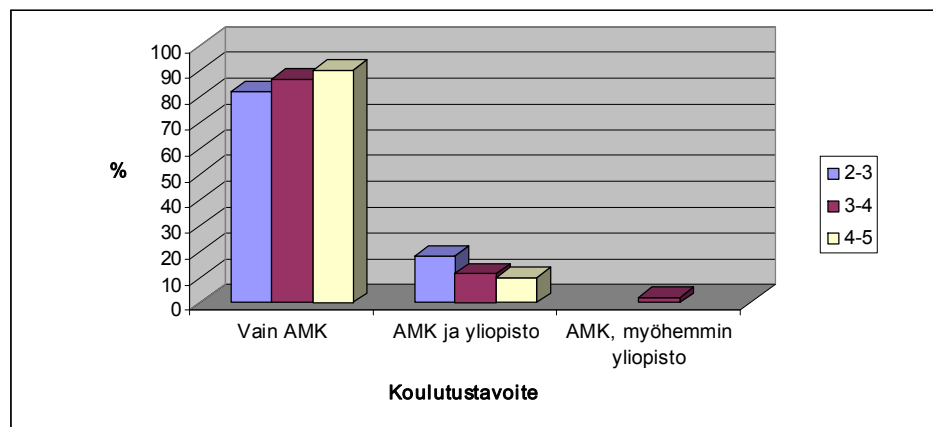
(n = 19) miehistä haki sekä ammattikorkeakouluun että yliopistoon. Naisista 70 % (n = 215) haki vain ammattikorkeakouluun ja 30 % (n = 79) haki sekä ammattikorkeakouluun että yliopistoon. Hyvin pieni osa vastanneista valitsi viimeisen vaihtoehdon, jossa hakija oli hakenut vain ammattikorkeakouluun tavoitteenaan hakea myöhemmin yliopistoon.

Ikäluokan perusteella 18-20 -vuotiaista 68 % (n = 126) haki vain ammattikorkeakouluun ja 27 % (n = 50) haki sekä ammattikorkeakouluun että yliopistoon. Yhtä tasaisesti 21-23 ikäluokasta haki vain ammattikorkeakouluun (66 %, n = 75) ja 32 % (n = 37) haki molempiin: sekä ammattikorkeakouluun että yliopistoon. 24-26 vuotiaista 77 % (n = 34) haki vain ammattikorkeakouluun. Lukumäärällisesti tarkastellen melko saman verran vain ammattikorkeakouluun hakeneita oli 26-vuotiaiden joukossa (88 %, n = 33).

Seuraavassa tarkastelen hakutoiveita lukion ja ammattikoulun suorittaneiden keskiarvon mukaan (kuvio 6 ja 7). Havaittavissa on, että vain ammattikorkeakouluun hakeneet ovat pohjakoulutuksesta riippumatta keskiarvoltaan hyviä oppilaita. Useimmilla vain ammattikorkeakouluun hakevista on hyvä keskiarvo. Lukion suorittaneiden keskuudessa suurin ryhmä muodostuu keskiarvoltaan 7-8 nuorista, joista suurin osa on hakenut vain ammattikorkeakouluun (72 %, n = 127). Kuvioista on kuitenkin havaittavissa vain ammattikorkeakouluun ja ammattikorkeakouluun ja yliopistoon hakeneiden keskiarvojen eroavaisuudet. Melko suuri osa 8-10 keskiarvon opiskelijoista hakivat ammattikorkeakouluun ja yliopistoon. Suurin osa ammattikoulun suorittaneista haki vain ammattikorkeakouluun. 3-4 keskiarvon opiskelijat oli suurin ryhmä vain ammattikorkeakouluun hakevista (87 %, n = 46).

Kuvio 6. Hakutoiveet lukion suorittaneen keskiarvon mukaan (n = 316)

Taulukko 8. Hakutoiveet ammattikoulun suorittaneen keskiarvon mukaan (n = 53)

Hakutietojen lisäksi avoimet kysymykset selvensivät nuorten ajatuksia ja syitä vain ammattikorkeakouluun hakemiselle. Vastausten perusteella ammattikorkeakouluun haluttiin hakea siitä syystä, että sieltä löytyi mieleisin ja kiinnostavin koulutusohjelma. Toisaalta ammattikorkeakoulu oli ns. varavalinta, yliopiston tai muun koulutuksen sijaan. Vastauksista ilmenee teoreettisuuden ja käytännöllisyyden erot. Yliopisto-opiskelu koettiin vaativammaksi verrattuna ammattikorkeakouluun.

”En halua yliopistoon, oikea ammatti löytyi ammattikorkeasta”

”Haluan käytännönläheistä koulutusta, enkä pelkkää luennolla istumista”

”Koska halusin myös varavaihtoehdon”

”Yliopistossa ei ollut mielenkiintoista koulutusta”

”Halusin ensisijaisesti yliopistoon, amk oli varavaihtoehto”

6.3. Laurea-ammattikorkeakoulu ensisijainen hakutoive

Enemmistö vastaajista oli hakenut ensimmäisellä sijalla Laurea-ammattikorkeakouluun (74 %). Haaga-Helia sijoittui toiseksi (10 %) ja Metropolia kolmanneksi (5 %). Taulukon 9 mukaan Hämeen ammattikorkeakoulu oli enää kahdella prosentilla ja muihin ammattikorkeakouluihin oli haettu selkeästi vähemmän (7 %). Suurin osa oli hakenut myös toisella sijalla Laureaan (38 %) ja Metropoliaan hieman vähemmän (15 %), mutta Haaga-Heliaan oli haettu hieman useammin (14 %) kuin 1. sijalla. Muihin ammattikorkeakouluihin oli haettu myös useammin kuin 1. sijalla (22 %). Laurea sijoittui myös 3. sijalla ensimmäisenä (25 %), kun muut ammattikorkeakoulut olivat yhteensä noin kymmenen prosentin luokkaa. On huomattava myös, että 3. ja 4. sijan ammattikorkeakouluvalintoja ei edes muistettu, se oli useilla jo unohtunut (11 % ja 21 %).

1. sijalla	n	%
Laurea AMK	280	74
Haaga-Helia AMK	37	10
Metropolia AMK	18	5
Hämeen AMK	7	2
Muut AMK:t	29	7
Ei osaa sanoa	7	2

Taulukko 9. Hakutoivejärjestys

Sukupuolen mukaan naisista 75 % (n = 229) ja miehistä 69 % (n = 51) valitsi Laurean 1. sijalla. Toiseksi tulleen Haaga-Helian valitsi naisista 9 % (n = 26) ja miehistä 15 % (n = 11). Ikäkaumaa tässä yhteydessä tarkastellessa 66 % (n = 122) 18 - 20 - vuotiaista nuorista oli valinnut Laurean ensisijaiseksi hakutoiveeksi. 21-23 -vuotiaista 81 % (n = 92) ja 24-26 -vuotiaista 89 % (n = 39) valitsi Laurean ykkössijalla. Myös suurin osa 26-vuotiaista oli valinnut Laurean ensisijaiseksi vaihtoehdoksi (79 %, n = 27). Toiseksi eniten haettuun Haaga-Heliaan 18-20-vuotiaista oli hakenut 14 % (n = 26) ja 21 - 23 - vuotiaista 7 % (n = 8). Muihin ammattikorkeakouluihin hakevien määrät olivat niin pienet, joten jätin ne tarkastelun ulkopuolelle.

Kaikista ylioppilastutkinnon suorittaneista 73 % (n = 275) haki ensimmäisellä sijalla Laurea-ammattikorkeakouluun. 5 % hakijoista haki Metropoliaan. Ammattikoulun suorittaneista 74 % (n = 53) haki 1. sijalla Laureaan ja Haaga-Heliaan haki 9 %. Ylioppilastutkinnon ja ammatillisen perustutkinnon suorittaneista 70 % (n = 23) haki 1. sijalla Laureaan.

Valmistumisvuosia tarkastellessa useimmat vuonna 2007 valmistuneet olivat hakenneet Laureaan ensimmäisellä hakusijalla (30 %). Pohjakoulutuksesta valmistuneista jo samana vuonna 30 % oli hakenut Laureaan ensimmäisellä hakusijalla. Vuoden 2005 valmistuneista 18 % oli hakenut Laureaan ensimmäisellä hakusijalla. Tarkastellessa tuloksia tarkemmin Laurea-ammattikorkeakouluun ensimmäisellä sijalla hakeneista, useimmat olivat pitäneet väli vuotta tavoitteenaan kartuttaa työkokemustaan.

Ensimmäisellä sijalla Laurea-ammattikorkeakouluun hakeneita oli yhteensä 280. Heistä valtaosa oli hoitoalan koulutusohjelmasta (30 %). Liiketalouden koulutusohjelmasta oli toiseksi eniten (15 %) ja sosiaalialalta kolmanneksi eniten (5 %). Tuloksista ilmenee, kuinka yksi koulutusala eroaa ensisijaisesti Laurea ammattikorkeakouluun hakeneiden joukosta. Useimmat opiskelijat sosiaali- ja terveysalalle hakeneista (45 %) hakivat ensisijaisesti Laureaan. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta opiskelijoista oli hakenut ensisijaisesti Laureaan vain 30 %, vaikka kyseinen koulutusala kuuluu suurimpiin Laureassa tarjolla olevista koulutusaloista.

Tiivistetysti ensimmäisen sijan hakijoista muodostui tietynlainen hakijatyyppe. Tuloksien mukaan Laurea-ammattikorkeakouluun ensisijaisena hakijana on yleensä ylioppilastutkinnon suorittanut nainen, joka on iältään 18-20-vuotias. Kyseisellä henkilöllä on ollut yleensä tavoitteenaan hakea vain ammattikorkeakouluun jo heti pohjakoulutuksesta valmistumisen tai väli vuoden jälkeen. Yleensä kyseinen hakijatyyppe hakee hoitoalan koulutusohjelmaan.

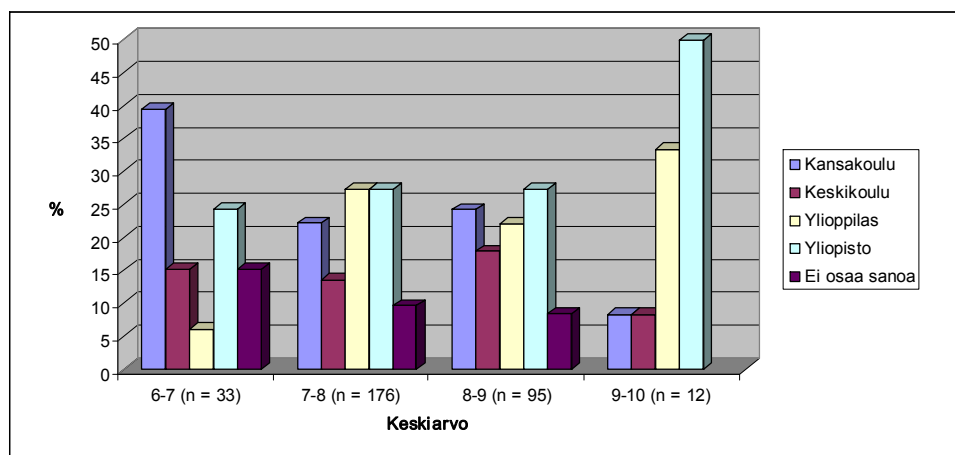
6.4. Kotitaustan vaikutus koulutusvalintaan

Ammattikorkeakouluun hakeneiden kotitaustaa tarkastellaan vanhempien koulutuksen ja sosioekonomisen aseman pohjalta. Vanhempien taustoja tarkastellaan vanhempien pohjakoulutuksen mukaan ja kodin koulutuksen yhteyttä hakijoiden koulutustavoitteeseen tarkastellaan vanhempien tämän hetkisen aseman perusteella. Vanhempien koulutustasoista on tiedot kummankin vanhemman osalta. Äidin ja isän koulutuksella on jokseenkin eroavaisuuksia, jonka tähden tuloksia on tarkasteltu seuraavasti: äidin pohjakoulutuksen tarkastelu lukion ja ammattikoulun suorittaneiden keskiarvoon ja isän sosioekonomisen aseman tarkastelu lukion ja ammattikoulun suorittaneiden keskiarvoon. Lisäksi tarkastellaan nuoren koulutustavoitteita isän aseman kautta.

6.4.1. Vanhempien pohjakoulutus

Seuraavaksi tarkastelen vanhempien pohjakoulutusta lukion ja ammattikoulun suorittaneiden keskiarvon mukaan (kuviot 7 ja 8). Havaittavissa on, että vanhempien pohjakoulutuksella ja vastanneiden keskiarvolla on yhtäläisyyksiä. Tuloksissa sekä isän että äidin pohjakoulutukset korreloivat lukion suorittaneiden keskiarvon mukaan melko tasaisesti, joten tarkastelen vastauksia äidin pohjakoulutuksen mukaan.

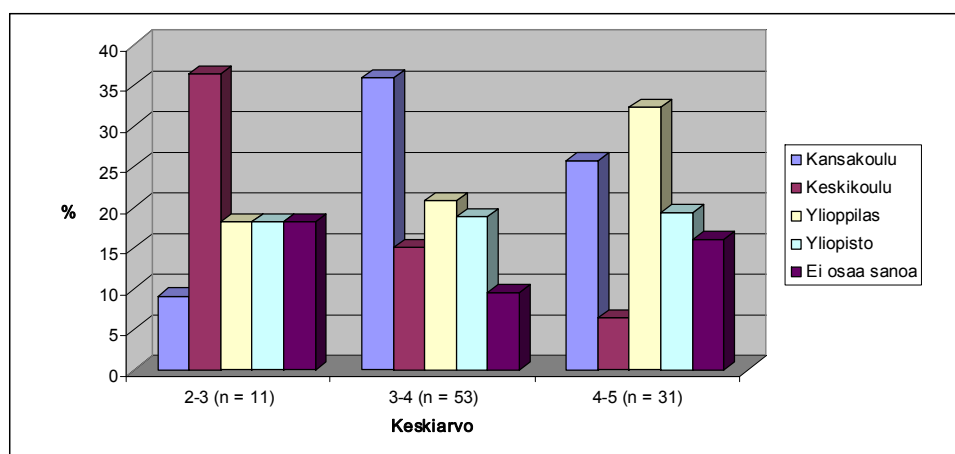
Lukion suorittaneista keskiarvoltaan 9-10 (n = 12) ja 8-9 (n= 95) oppilaiden vanhemmat olivat useimmiten pohjakoulutukseltaan yliopiston/korkeakoulun tai ylioppilastutkinnon suorittaneita. Kuitenkin 8-9 keskiarvon oppilaiden vanhemmista osa oli myös kansakoulun käyneitä (24 %, n = 23). Keskiarvoltaan 7-8 oppilaat (n = 176) jakautuivat melko tasaisesti vanhempien pohjakoulutuksen mukaan, mutta suurin osa 7-8 oppilaiden vanhemmista oli suorittanut korkeakoulun tai yliopiston (27 %, n = 48) tai ylioppilastutkinnon (27 % n = 48). 6-7 keskiarvon oppilaiden (n = 33) vanhemmista suurin osa oli pohjakoulutukseltaan kansakoululaisia (39 %). Tulokset osoittavat, kuinka vanhempien pohjakoulutuksella ja nuorten keskiarvolla on yhtäläisyyksiä. Hyvän keskiarvon omaavien ylioppilaiden vanhemmat olivat useimmiten ylioppilaita itsekin.

Kuvio 7. Äidin pohjakoulutus lukion suorittaneen keskiarvon mukaan

Ammattikoulun suorittaneiden tulokset ovat sekä äidin että isän pohjakoulutuksen mukaan melko tasaisia. Kuten aiemmin edellä mainittiin, tuloksia tarkastellaan äidin pohjakoulutuksen kautta.

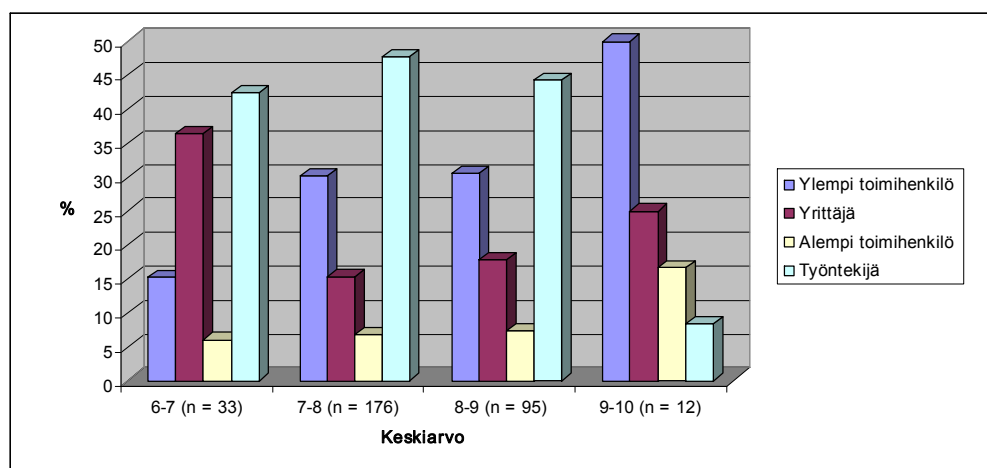
Keskiarvoltaan 4-5 oppilaan vanhemmat olivat pohjakoulutukseltaan ylioppilaita (32 %). Valtaosa 3-4 keskiarvon oppilaista jakaantui tasaisesti pohjakoulutukseltaan kansakoulun (36 %) ja ylioppilastutkinnon suorittaneiden kesken (21 %). Keskiarvoltaan 1-2 oppilaat puuttuivat kokonaan, mutta 2-3 keskiarvon oppilaat (n = 11) jakaantuivat tasaisesti vanhempien pohjakoulutuksen mukaan, joiden vanhemmista 36 % oli keskkoulun suorittaneita. Verrattuna lukumäärällisesti toisen asteen tutkinnon suorittaneita oli huomattavasti vähemmän kuin ylioppilastutkinnon suorittaneita.

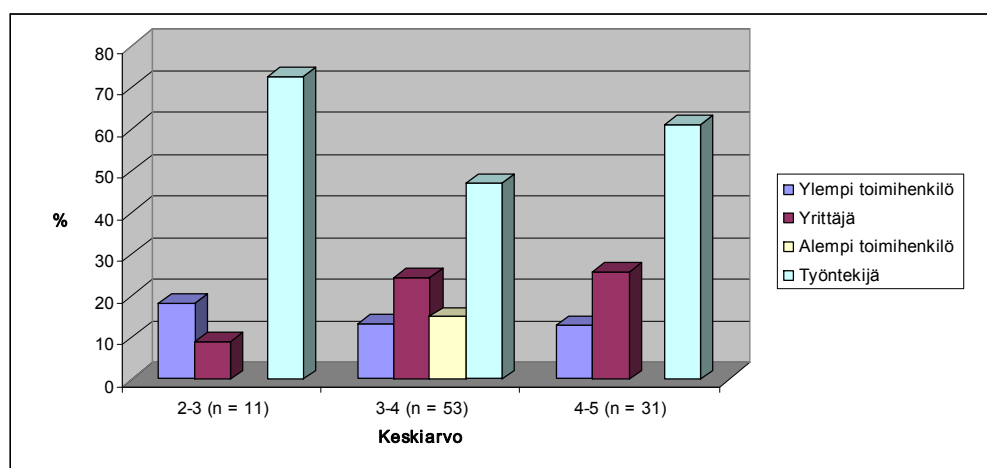
Kuvio 8. Äidin pohjakoulutus ammattikoulun suorittaneen keskiarvon mukaan

6.4.2. Vanhempien sosioekonominen asema

Seuraavaksi tarkastelen lukion ja ammattikoulun suorittaneiden keskiarvoja vanhempien sosioekonomisen aseman kautta (kuviot 9 ja 10). Vanhempien asemaa tarkastellaan isän aseman mukaan. Pintapuolisesti tarkastellen havaittavissa on, että vanhempien hyvä sosioekonominen asema vaikuttaa vastanneiden keskiarvoon. Lukion suorittaneista suurin osa 9-10 keskiarvon oppilaiden vanhemmista ovat tällä hetkellä ylempään toimihenkilön asemassa. Kuitenkin 8-9 keskiarvon oppilaista 44 % ilmoitti vanhempien asemaksi työntekijän ja 31 % ylempään toimihenkilön. Suurimmaksi ryhmäksi muodostui 7-8 keskiarvon joukko. Heidän vanhemmista lähes puolet (48 %) oli työntekijöitä ja johtavassa asemassa 30 % (ylempi toimihenkilö). 6-7 keskiarvon oppilaiden vanhemmista 42 % oli työntekijöitä.

Kuvio 9. Lukion suorittaneen keskiarvo vanhempien aseman mukaan

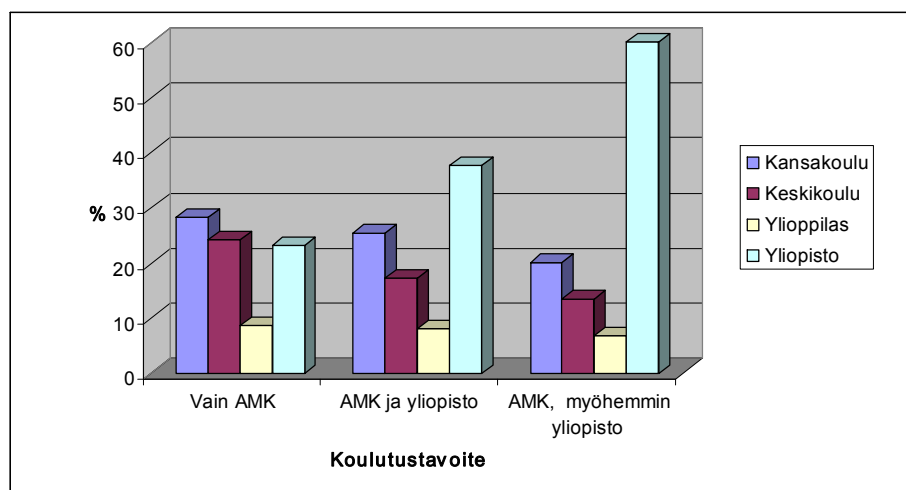

Kuvio 10. Ammattikoulun suorittaneiden keskiarvo vanhempien aseman mukaan

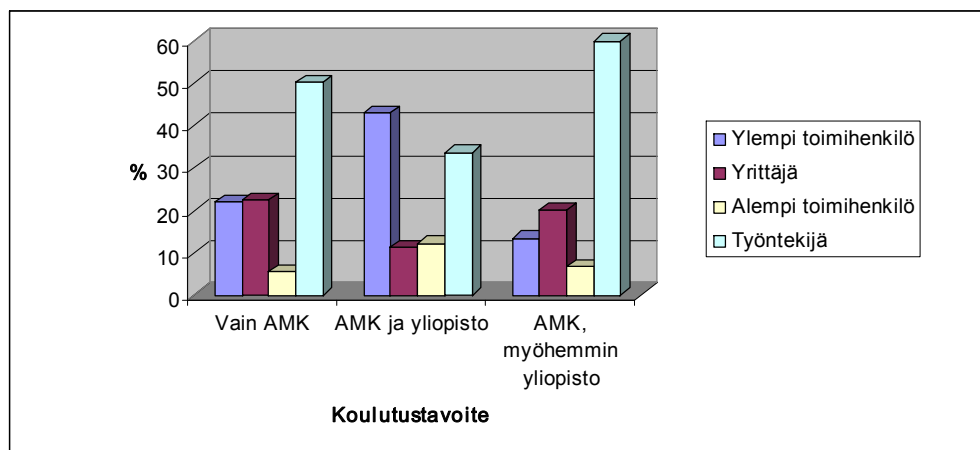
Ammattikoulun suorittaneilla 3-4 ja 4-5 keskiarvon oppilailla, vanhempien asema on suurimaksi osaksi työntekijä (61 %, 47 %). Suurimmaksi ryhmäksi osoittautui 3-4 keskiarvon joukko, joista 25 % ilmoitti vanhempien asemaksi yrittäjyyden ja 15 % alemman toimihenkilön. Suurin osa 2-3 keskiarvon oppilaiden vanhemmista oli työntekijöitä.

Seuraavassa tarkastellaan vanhempien sosioekonomista asemaa ja heidän jälkikasvun koulutustavoitteita (Kuviot 11 ja 12). Valtaosa vain ammattikorkeakouluun hakeneiden vanhemmista oli käynyt kansakoulun (28 %), keskikoulun (24 %) tai yliopiston (23 %). Ammattikorkeakouluun ja yliopistoon hakeneiden vanhemmista 26 % oli kansakoulun ja 38 % oli yliopiston käyneitä. Pieni osuus (n = 15) hakijoista oli sitä mieltä, että tulee hakemaan myöhemmin yliopistoon, mutta suurin osa tämän joukon vanhemmista oli pohjakoulutukseltaan yliopiston suorittaneita (60 %).

Suurin osa vain ammattikorkeakouluun hakeneiden vanhemmista oli työntekijöitä (50 %, n = 133). Yrittäjiä oli sen sijaan 22 % (n = 59) vain ammattikorkeakouluun hakeneiden joukosta. Ylempiä toimihenkilöitä oli 22 % (n = 58). Sekä ammattikorkeakouluun että yliopistoon hakeneiden vanhemmista 43 % (n = 42) oli johtavassa asemassa (ylempi toimihenkilö) ja 34 % (n = 33) oli työntekijöitä.

Kuvio 11. Koulutustavoite vanhempien pohjakoulutuksen mukaan

Kuvio 12. Koulutustavoite vanhempien aseman mukaan

7. Koulutusvalinnan perustelut

Seuraavaksi tarkastellaan tarkemmin opinnäytetyön toista pääongelmaa ja sen osaongelmia: Laurea ei tunne riittävästi hakijoiden taustoja ja Kuinka voidaan kehittää Laurean markkinointia opiskelijarekrytoinnissa? Hakijoiden taustoja on tarkasteltu jo aikaisemmissa luvuissa ja tarkastellessa taustoja seuraavassa luvussa, kohteena ovat nuoren koulutusvalinnan perustelut, nuoren käyttämät tietolähteet ja mielikuvat.

Ammattikorkeakouluun hakeutumisen taustalta voidaan löytää useita eri tekijöitä, jotka ovat yksilölle vaikuttavuudeltaan eriarvoisia. Toisin sanoen lähtökohdistaan ja suuntautumisestaan riippuen nuoret hakevat koulutukselta erilaisia asioita. Tähän liittyy vahvasti nuorten taustatekijöiden vaikutukset, mutta tavallisesti niiden vaikutuksia on vaikea tiedostaa lukuun ottamatta opintomenestystä. Koulutusvalintoihin liittyvät luonnollisesti myös tietoisesti tehdyt päätökset koulutusvalintaa tehdessä ja näitä tekijöitä tarkastellaan seuraavassa.

Tutkimukseen osallistuneilta tiedusteltiin erilaisten väittämien kautta niiden vaikuttavuutta oman koulutusvalinnan päätökseen. Tulokset on tiivistetty neljäloukkaisesta likert-asteikosta kaksiluokkaiseksi. Tuloksia arvioidaan seuraavasti: Ei vaikuttanut lainkaan tai vaikutti jonkin verran sekä vaikutti paljon tai vaikutti erittäin paljon.

7.1. Mielenkiinto tärkein motiivi

Tuloksia tarkastellessa (taulukko 10), vahvimmin vaikuttaneet tekijät liittyvät ammatilliseen mielenkiintoon ja koulutuksen tuomaan parempaan asemaan. Vahvimpana yksittäisenä tekijänä oli mahdollisuus mielenkiintoiseen työhön (89 %), oma kiinnostus omaa alaa kohtaan (88 %), tavoitteena saada hyvä ammatti (82 %), mahdollisuus käyttää omia lahjoja ja taipumuksia

(70 %), kiinnostus ammatillisesti suuntautumisen koulutukseen (64 %), koulutus antaa hyvän aseman (61 %) ja alan hyvät työllisyysnäkymät (55 %).

Peruste	%
Mahdollisuus mielenkiintoiseen työhön	89
Oma kiinnostus omaa alaa kohtaan	88
Haluan hyvän ammatin	82
Mahdollisuus käyttää lahjojani ja taipumuksiani	70
Kiinnostus ammatillisesti suunt. koulutukseen	64
Koulutus antaa hyvän aseman	61
Alan hyvät työllisyysnäkymät	55
Minulla on hyvät mahdollisuudet päästä	54
Hyvät mahdollisuudet edetä uralla	53
Käytännönläheisyys, vähemmän teoreettisuutta	53
Ala on elämäntehtäväni	52
Oppilaitos sijaitsee lähellä	49
Sijainti lähellä kotipaikkakuntaa	47
Nykyaikaisuus	46
Kansainvälisyys	38
Jatko-opiskelumahdollisuudet	37
Arvostus työmarkkinoilla	36
Hyvä palkka valmistumisen jälkeen	32
Koulutus on arvostettu	30
Sijainti suuressa kaupungissa	26
Koulutusaika on melko lyhyt	23
Pääsykokeiden helppous	20
Koulutusta suositeltiin	17
Sattuma	16
Opintojen helppous	13
Omien vanhempien tai muiden perheenjäsenten suositus	12
Perheenjäsenilläni on alan koulutus	8
Kavereiden suositus	7
Pitkät perinteet	5
Kavereiden pyrkimys samaan koulutuspaikkaan	4
On haettava työmarkkinatuen vuoksi	3

Taulukko 10. Ammattikorkeakouluun hakeutumisen taustalla vaikuttaneet tekijät vaikuttavuusjärjestyksessä (n = 378)

Minulla on hyvä mahdollisuudet päästä-vaihtoehto vaikutti melko usean vastaajan valintapäätökseen, jopa 54 %:lla. Tärkeitä tekijöitä olivat myös hyvät mahdollisuudet edetä uralla (53 %) ja käytännönläheisyys (53 %). Lähes puolella ala on elämäntehtäväni - vaihtoehto vaikutti vastaajien koulutusvalintaan. Opiskelupaikan sijainnin merkitys korostui vastauksissa. Nimit-

täin tärkeintä opiskelupaikan sijainnilla oli sen läheisyys ja sijainti lähellä kotipaikkakuntaa (49 %, 47 %), kun taas sijainti suuressa kaupungissa ei koettu niin merkityksellisenä (26 %). Koulutusajan kesto tai pääsykokeiden helppous ei vaikuttanut suuresti vastaajien koulutusvalinnan päätökseen. Vähiten merkittävät tekijät liittyivät lähipiiriin vaikutukseen ja ulkoisiin tekijöihin kuten kavereiden suositus tai hakeminen koulutukseen työmarkkinatuen vuoksi.

Tutkimukseen osallistuneilta tiedusteltiin valintaperustelujaan myös avoimella kysymyksellä: miksi valitsit ammattikorkeakoulutuksen? Avoimeen kysymykseen vastasi yli 350 opiskelijaa. Suurin osa vastaajista oli maininnut ammattikorkeakoulun käytännönläheisyyden, kuinka ammattikorkeakoulussa yhdistyvät sekä teoria että käytännönläheisyys. Useista vastauksista ilmeni opintojen käytännönläheisyyden arvostaminen, koska sitä kautta moni koki oppivansa parhaiten: ”Koska tässä yhdistyy käytäntö ja teoria”. Ammattikorkeakoulussa oli myös useimmiten itseään kiinnostava koulutus, jolloin hakeminen ammattikorkeakouluun koettiin luonnollisena vaihtoehtona. Ammattikorkeakoulu valittiin myös muiden hakuvaihtoehtojen jälkeen: osa vastaajista oli hakenut yliopistoon, mutta he eivät olleet päässeet. Tämän seurauksena useimmat olivat hakeneet ammattikorkeakouluun ja sellaiseen koulutusohjelmaan, joka useimmiten vastasi samankaltaista koulutusta. Ammattikorkeakoulutus valittiin myös siksi, ettei vastaajilla ollut kiinnostusta lukea yliopiston pääsykokeisiin. Valintaperusteluina mainittiin myös useimmiten ammattikorkeakoulun lyhyt opiskeluaika ja helpompi pääsy.

7.2. Koulutusvalinnan perustelujen jaottelu

Seuraavassa tarkastelen koulutusvalinnan perusteluita kolmen eri alueen kautta: alan kiinnostavuus, statusasemat ja valinnan helppous. Edellä mainittuja alueita on tutkittu likertasteikon kautta, jolloin vastaaja on voinut arvioida jokaisen tekijän vaikuttavuutta omalla kohdallaan.

Ensimmäisessä osiossa tarkastelen alan kiinnostavuutta: kuinka suuri merkitys nuoren omalla mielenkiinnolla on koulutusvalintoja tehdessä. Toisena tarkastelen vastauksia statusaseman kautta: kuinka suurta statushakuisuus on ja onko sillä merkittävä osuus nuorten päättäessä koulutusvalinnoista. Kolmas alue käsittää valinnan helppouden: kuinka helpolla nuori haluaa päästä opiskelussa.

7.2.1. Alan kiinnostavuus

Alan kiinnostavuuteen kuuluivat väittämät: oma kiinnostus omaa alaa kohtaan, mahdollisuus käyttää lahjojani ja taipumuksiani, ala on elämäntehtäväni, kiinnostus ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen ja mahdollisuus mielenkiintoiseen työhön.

Suurimman ryhmän muodosti väittämä *mahdollisuus mielenkiintoiseen työhön*. Yhteensä (89 %, n = 337) sekä miehillä että naisilla väittämä vaikutti erittäin paljon tai paljon koulutusvalinnan päätökseen. *Kiinnostus ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen* koettiin merkittävänä tekijänä valintoja tehdessä (64 %, n = 214). Ikäluokasta tai sukupuolesta riippumatta, jokainen kysymys liittyen alan kiinnostavuuteen, oli valtaosalla vaikuttanut joko erittäin paljon tai paljon. Poikkeuksena oli väittämä, *ala on elämäntehtäväni*, jossa 34 % (n = 129) koki, ettei tämä vaikuttanut lainkaan opiskelupaikan valintaan ja 29 % (n = 110) oli sitä mieltä, että kyseinen väittämä vaikutti vain jonkin verran.

Alan kiinnostavuuden kysymyksiä tarkastellessa ja vastanneiden tuloksia havainnoidessa Laurealaisille kiinnostus työhön on tärkein motiivi. Merkittävänä ei koettu, että työ olisi nuoren elämäntehtävä, jota hänen tulisi tehdä pitkään ja kokea työ kokonaan omaksi elämäntehtäväkseen. Tärkeintä sekä naisille että miehille oli kiinnostus ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen, jossa sekä opiskelun aikana että tulevassa työssä on mahdollista käyttää hyödyksi omia hyviä puolia, omia lahjoja ja taipumuksia.

7.2.2. Statushakuisuus

Statushakuisuuden ryhmään kuuluivat muun muassa väittämät: koulutus on arvostettu, koulutus antaa hyvän aseman, hyvä palkka valmistumisen jälkeen, arvostus työmarkkinoilla, alan hyvät työllisyysnäkymät ja hyvät mahdollisuudet edetä uralla.

Väittämä *aseman tuoma julkisuus työelämässä* ei vaikuttanut valintapäätökseen. Jopa 69 % (n = 129) ilmoitti, ettei väittämä vaikuttanut lainkaan. Kuitenkin 27 % (n = 82) vastaajista oli sitä mieltä, että väittämä vaikutti jonkin verran (miehistä 31 % ja naisista 19 %). Väittämässä *koulutus on arvostettu*, sekä miehillä että naisilla väite vaikutti vain jonkin verran (44 %) kun taas 25 %:lla väittämä ei vaikuttanut lainkaan. *Opetuksen laatu* koettiin tärkeänä vaikuttavana tekijänä ja kaikista vastaajista 44 % ilmoitti sen vaikuttavan jonkin verran. *Opetuksen laatu* vaikutti 30 %:lla vastaajista joko erittäin paljon tai paljon. *Arvostus työmarkkinoilla* antaa myös samankaltaisia tuloksia kun edellä mainittu. *Arvostus työmarkkinoilla* jakautuu sekä sukupuolten mukaan että eri ikäryhmissä vaikuttavuudeltaan joko erittäin paljon tai paljon.

Väittämä *hyvä palkka valmistumisen jälkeen*, erottui muista väittämistä niin, ettei väittämää koettu lainkaan merkittävänä. (35 %, n = 134). Tarkastellessa väittämää ikäryhmittäin sekä 18 - 20 vuotiaista että 20-23 -vuotiaista 34 %:lla väittämä ei vaikuttanut lainkaan. *Kansainvälistä* ei koettu kovin vaikuttavana tekijänä koulutusvalinnan päätöstä tehdessä.

Statushakuisuuden kautta tarkastellessa Laurealaiset eivät ole kovin statushakuisia opiskelijoita. Heille ei ole merkittävää työn tuoma julkisuus tai valmistumisen jälkeen saatu palkka.

Vain 10 % opiskelijoista koki hyvän palkan olevan merkittävä tekijä koulutukseen hakeutumisessa. Laurealaisille merkitsee enemmän työstä saama arvostus. Jopa 66 % opiskelijoista koki työn saaman arvostuksen erittäin tai hyvin vaikuttavana tekijänä. Etenkin nuorimmat vastaajat (18-20-vuotiaista) piti tätä jonkin verran tärkeänä tekijänä.

Luonnollisesti *alan työllisyysnäkökymät* ovat merkittävässä asemassa nykyaikana ja lähes puolet vastaajista koki sen olevan merkittävä vaikuttaja. Aiemmassa samankaltaisessa tutkimuksessa hyvät työllisyysnäkökymät eivät vaikuttaneet merkittävästi opiskelijoiden valintoihin. (Nieminen ja Ahola 2003, 50)

Niin kuin edellä mainittiin, palkan merkitys oli melko pieni, kuitenkin useampien laurealaisten toiveena on mahdollisuus edetä uralla. Lähes 40 % nuorimmista opiskelijoista, 18-20-vuotiaille uralla eteneminen vaikutti erittäin paljon. Nuorisobarometrin (2007, 30) mukaan nuoret mieltävät yksimielisesti koulutuksen ja hyvän työllistymisen yhteyden. Nuorista työssä on kaikkein tärkeintä sen sisältö (54 %), sen jälkeen palkan määrä (16 %) ja työsuhteen pysyvyys (15 %).

Valtaosalla kaikista vastaajista *uran etenemisen mahdollisuus* vaikutti erittäin paljon tai paljon. Tutkimuksessa selvisi, että laurealaisille *kansainvälisyys* tai *nykyaikaisuus* ei ole niin merkittäviä tekijöitä. Laurealaisille merkittäväntä oli hyvä opetuksen laatu. Nuoret haluavat saada itselleen hyvän ammatin.

7.2.3. Valinnan helppous

Valinnan helppouden alueeseen kuuluivat muun muassa väittämät: uskon selviytyväni koulutuksesta, minulla on hyvät mahdollisuudet päästä, koulutusaika on melko lyhyt ja pääsykokeiden helppous.

Suurimmalla osalla sekä miehistä että naisista väittämä *opintojen helppous* ei vaikuttanut lainkaan valintapäätökseen (kaikista vastaajista 53 %). *Pääsykokeiden helppous* tuotti saman tuloksen, yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että tämä ei vaikuttanut lainkaan opiskelupaikan valintaan. Kuitenkin jopa 27 % (n = 101) oli sitä mieltä, että väittämä vaikutti jonkin verran päätökseen ja noin 20 % oli sitä mieltä, että se vaikutti joko paljon tai erittäin paljon.

Vastauksista selvisi myös, että käytännönläheisyyttä arvostettiin. Tämä tukee aikaisemmin mainittua avointa kysymystä, jossa *käytännönläheisyys* koettiin tärkeänä tekijänä haettaessa ammattikorkeakouluun. Lähes puolet kaikista vastaajista oli sitä mieltä, että *käytännönläheisyys* vaikutti joko erittäin paljon tai paljon. Joukosta 22 % (n = 84) oli sitä mieltä, ettei kyseinen väite vaikuttanut lainkaan. Kuitenkin myös Vuorisen & Valkosen (2003, 85) tutkimuksessa havaittiin, kuinka ammattikorkeakouluun hakeneiden yleisin peruste oli käytännönläheisyys.

Uskon selviytyväni koulutuksesta - väittämä vaikutti merkittävästi suurimmalla osalla vastaajista. Miehillä vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti jokaisen vaihtoehdon kohdalla (ei vaikuttanut lainkaan - vaikutti erittäin paljon), mutta suurin osa naisista koki väittämän hyvin tärkeäksi. Suurin osa kaikista eri ikäryhmistä oli sitä mieltä, että väite *koulutusaika on melko lyhyt*, ei vaikuttanut lainkaan heidän koulutusvalinnan päätökseen (46 %). Vastaajista 30 % oli kuitenkin sitä mieltä, että koulutusaika vaikutti jonkin verran.

7.3. Koulutusvalintojen perustelut koulutusohjelmittain

Tarkastellessa koulutusvalinnan eri perustelujen vaikutusta koulutusohjelmittain, on niiden välillä havaittavissa selkeitä eroavaisuuksia. Tuloksia arvioitiin erikseen vain suurien vastausmäärien kesken ja pienten vastausmäärien tulokset jätettiin tarkastelun ulkopuolelle ja siksi tarkastelun kohteena on vain liiketalouden, hoitotyön, sosiaalialan, tietojenkäsittelyn, hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdon ja kauneushoitoalan koulutusohjelmassa opiskelevat nuoret. Tarkastelun tuloksia alan kiinnostavuuden, statushakuisuuden ja valinnan helppouden kautta.

Tuloksissa ilmeni, että erityisesti hoitotyön, sosiaalialan sekä liiketalouden ja tietojenkäsittelyn koulutusohjelmissa opiskelevien nuorten välillä on eroavaisuuksia, etenkin tiettyjen väittämien kohdalla. Useimpien väittämien kohdalla ei ilmennyt eroavaisuuksia eri koulutusohjelmien välillä ja ne on jätetty tarkastelun ulkopuolelle.

Koulutusohjelmien välillä liittyvät eroavaisuudet antavat myös erilaisia tietoja nuorista, jotka hakevat eri koulutusohjelmiin. Eroavaisuudet jakavat eri koulutusohjelman opiskelijat selkeästi tiettyihin tyyppeihin, joille tietyt valintapäätökseen vaikuttavat tekijät vaikuttavat eri tavalla. Tämä tieto eri koulutusohjelmissa opiskelevien eroavaisuuksista antaa mahdollisuuden kehittää Laurean markkinointia kohderyhmänsä mukaan käyttämällä hyödyksi niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat koulutusohjelman opiskelijoiden valintapäätökseen.

Alan kiinnostavuus jakaa selkeästi opiskelijat kahteen osaan. Kuten aiemmin todettiin, *oma kiinnostus omaa alaa kohtaan* vaikuttaa merkittävästi nuoren opiskelupaikan päätökseen. Kyseinen väittämä vaikutti hoitotyön koulutusohjelmassa opiskelevien koulutusvalintapäätökseen merkittävästi. Yhteensä lähes 96 % vastaajista vastasi erittäin paljon tai paljon. Myös sosiaalialan ja hotelli- ja ravintola-alalla opiskelevista nuorista suurin osa oli sitä mieltä, että kiinnostus omaa alaa kohtaan vaikutti paljon koulutusvalinnan päätökseen. Liiketalouden ja tietojenkäsittelyn koulutusohjelmat erottuivat muista koulutusohjelmien tuloksista. Liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoista lähes 26 % väitti, ettei oma kiinnostus omaa alaa kohtaan vaikuttanut koulutusvalinnan päätökseen lainkaan tai vain jonkin verran. Tietojenkäsit-

telyssä 32 % vastaajista ilmoitti, että väite vaikutti vain jonkin verran. Näiden tuloksien kautta ilmenee, ettei oma kiinnostus omaa koulutusalaan kohtaan ole kovin merkittävä kaikille liiketalouden tai tietojenkäsittelyn koulutusohjelmassa opiskeleville.

Edellä mainittuja tuloksia tukee myös väittämä *mahdollisuus mielenkiintoiseen työhön*. Kyseinen väittämä oli useimmille opiskelijoille tärkein vaikuttava tekijä, mutta tuloksista erotuivat jälleen liiketalouden ja tietojenkäsittelyn koulutusohjelman opiskelijat. Osalla heistä mielenkiintoinen työ ei vaikuta opiskelupaikan valintaan. Liiketalouden opiskelijoista 23 % ja tietojenkäsittelyn koulutusohjelman opiskelijoista 30 % oli sitä mieltä, ettei väite vaikuttanut lainkaan tai vaikutti jonkin verran koulutusvalinnan päätökseen.

Väittämä *kiinnostus ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen* jakoi hoitotyön ja sosiaalialan koulutusohjelman opiskelijat. Hoitotyön opiskelijoille kiinnostus ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen ei koettu niin tärkeänä kuin taas sosiaalialan opiskelijoille kyseinen väite koettiin merkittävänä tekijänä opiskelupaikan valinnassa. Hoitotyön opiskelijoista 30 % oli sitä mieltä, ettei väite vaikuttanut lainkaan tai vaikutti vain jonkin verran. Kun taas sosiaalialan koulutusohjelman opiskelijoista suurimmalla osalla väite oli vaikuttanut paljon tai erittäin paljon (68 %).

Ala on elämäntehtäväni, ei vaikuttanut monenkaan nuoren valintapäätökseen. Hoitotyön koulutusohjelman opiskelijoista yli puolet ilmoitti, ettei väite vaikuttanut lainkaan tai vaikutti vain jonkin verran omaan koulutusvalinnan päätökseen. Sosiaalialan koulutusohjelman opiskelijoista 40 %:lla väite ei vaikuttanut lainkaan tai vaikutti vain jonkin verran. Liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoista suurimmalla osalla vastaajista väite ei vaikuttanut omaan koulutusvalinnan päätökseen.

Statushakuisuuden merkitys jakaantuu koulutusohjelmittain melko tasaisesti. Esimerkiksi arvostettua koulutusta ei koettu kovin vaikuttavana tekijänä opiskelupaikkaa hakiessa. Tuloksista ilmenee, ettei *koulutus on arvostettu* - väittämässä ilmennyt eroavaisuuksia eri koulutusohjelmien välillä. Hoitotyön koulutusohjelmasta lähes 76 % vastaajista oli sitä mieltä, ettei väite vaikuttanut lainkaan tai vaikutti vain jonkin verran. Samankaltaisiin tuloksiin päädytään myös liiketalouden koulutusohjelmassa. Väittämä vaikutti jonkin verran 43 %:lla vastaajista ja jopa 22 %:lla väite ei vaikuttanut lainkaan.

Koulutuksen tuoma hyvä asema koetaan merkittävänä tekijänä, joka vaikutti erityisesti hoitotyön koulutusohjelmassa opiskelevien valintapäätökseen. Hoitotyön koulutusohjelmassa 43 %:lla kyseinen väite vaikutti jonkin verran koulutusvalinnan päätökseen ja 38 %:lla väite vaikutti joko paljon tai erittäin paljon. Liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoille hyvä asema

ei ole niin tärkeä vaikuttava tekijä. Jopa 30 %:lla vastaajista väite ei vaikuttanut lainkaan tai vaikutti jonkin verran omaan valintapäätökseen.

Alan hyvät työllisyysnäkymät vaikuttivat merkittävästi sekä hoitotyön että sosiaalialan opiskelijoiden koulutusvalintaan. Hoitotyön koulutusohjelmassa, lähes 70 %:lla väite vaikutti erittäin paljon tai paljon. Liiketalouden koulutusohjelmassa hyvät alan työllisyysnäkymät ei ollut niin merkittävä tekijä. Lähes 30 %:lla väite ei vaikuttanut lainkaan ja 40 %:lla väite vaikutti vain jonkin verran. Samankaltaisia tuloksia on havaittavissa tietojenkäsittelyn ja hotelli- ja ravintolan liikkeenjohdon koulutusohjelmassa. Molempien koulutusohjelmien opiskelijoista lähes 30 %:lla hyvät työllisyysnäkymät eivät vaikuttaneet lainkaan omaan valintapäätökseen.

Kansainvälisyys vaikutti eniten liiketalouden koulutusohjelmassa opiskelevien koulutusvalinnan päätökseen. Vastaajista 40 %:lla kansainvälisyys vaikutti joko erittäin paljon tai paljon. Myös tietojenkäsittelyn koulutusohjelman opiskelijoista suurin osa piti kansainvälisyyttä tärkeänä vaikuttavana tekijänä. Muissa koulutusohjelmissa ei ilmennyt eroavaisuuksia ja useimmiten kansainvälisyys ei vaikuttanut lainkaan tai se vaikutti vain jonkin verran omaan valintapäätökseen.

Hyvä palkka valmistumisen jälkeen - väittämä jakoi koulutusohjelmat selkeästi kahteen eri osaan. Hoitotyön koulutusohjelman ja sosiaalialan koulutusohjelman opiskelijoille kyseinen väittämä ei vaikuttanut kovin merkittävästi koulutusvalinnan päätökseen. Sen sijaan hyvä palkka valmistumisen jälkeen vaikutti erityisesti liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoihin. Väittämä vaikutti suurimmalla osalla vastaajista (50 %:lla erittäin paljon tai paljon).

Hyvät mahdollisuudet edetä uralla vaikutti useimmiten jokaisessa koulutusohjelmassa. Väittämä vaikutti eniten liiketalouden opiskelijoiden koulutusvalinnan päätökseen. Hoitotyön ja sosiaalialan opiskelijoille eteneminen uralla ei ollut niin merkittävä vaikuttava tekijä, mutta molemmista yli 40 % oli sitä mieltä, että mahdollisuudet edetä uralla vaikutti jonkin verran heidän valintapäätökseen.

Tarkastellessa tuloksia valinnan helppouden kautta, ilmenee, että erityisesti liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoita on melko paljon tässä ryhmässä. *Minulla on hyvät mahdollisuudet päästä* - väittämässä ilmenee, että tieto omista mahdollisuuksista koetaan tärkeänä vaikuttavana tekijänä ja oma tietoisuus mahdollisuuksista vaikuttaa merkittävästi nuoren valintapäätökseen. Erityisesti liiketalouden, mutta myös hoitotyön ja tietojenkäsittelyn koulutusohjelman opiskelijoille hyvät mahdollisuudet päästä koulutukseen vaikuttaa merkittävästi heidän koulutusvalinnan päätökseen. Edellä mainituissa koulutusohjelmissa yli puolella vastaajista väite vaikutti joko erittäin paljon tai paljon. Sosiaalialan koulutusohjelman opiskeli-

jat erottuivat muiden joukosta. Heistä suurimmalla osalla kyseinen väittämä ei vaikuttanut valintapäätökseen: 63 %:lla väittämä ei vaikuttanut lainkaan tai vaikutti vain jonkin verran.

Koulutusta suositeltiin - väittämä ei useimmilla vastaajilla vaikuttanut koulutusvalinnan päätökseen, mutta liiketalouden opiskelijoista lähes 40 %:lla väittämä vaikutti jonkin verran ja jopa 18 %:lla väite vaikutti joko erittäin paljon ja paljon. Samankaltaisiin tuloksiin päädytään väittämässä *omien vanhempien tai muiden perheenjäsenten suositus*. Havaittavissa on, että erityisesti liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoille, muiden suositukset ja kokemukset vaikuttavat jokseenkin heidän valintapäätökseen. Kaikkien koulutusohjelmien kesken väittämä vaikutti hyvin vähän, mutta osalle liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoille väittämä vaikutti omaan koulutusvalintaan jopa 16 %:lla (paljon tai erittäin paljon).

Koulutusaika erotti myös hoitotyön, sosiaalialan sekä liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijat. Jälkimmäisille *lyhyt koulutusaika* vaikutti eniten. Liiketalouden opiskelijoille lyhyt koulutusaika vaikutti paljon (ja erittäin paljon) jopa 30 %:lla ja jonkin verran 30 %:lla. Samankaltaisiin tuloksiin päädytään tietojenkäsittelyn koulutusohjelmassa (vaikutti paljon 11 % ja vaikutti jonkin verran 39 %). Hoitotyön ja sosiaalialan opiskelijoille koulutusaika ei ollut niin merkittävä tekijä: yli puolella vastaajista väittämä ei vaikuttanut lainkaan.

Hoitotyön koulutusohjelman opiskelijoille väittämä *käytännölläisyys, vähemmän teoreettisuutta* vaikutti hyvin paljon, lähes puolella vastaajista. Liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoille väittämä ei taas vaikuttanut kovinkaan paljon. Lähes 60 % oli sitä mieltä, ettei väite vaikuta lainkaan tai väite vaikuttaa vain jonkin verran.

Väittämä *sattuma* nousi esille erityisesti liiketalouden koulutusohjelman tuloksissa. Noin 27%:lla vastaajista sattuma vaikutti opiskelijoihin joko erittäin paljon tai paljon, kun taas sosiaalialan sekä hoitotyöalan koulutusohjelman opiskelijoilla väite ei vaikuttanut lainkaan suurimmalla osalla vastaajista (78 %, 70 %).

Liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijoiden tuloksista ilmenee statushakuisuus, mutta myös valinnan helppous. Kuten edellä mainittiin, lyhyt koulutusaika vaikutti heidän valintapäätökseen. Esimerkiksi heidän hakiessaan koulutukseen tieto tulevasta hyvästä palkasta ja uralla etenemisen mahdollisuuksista vaikuttavat koulutusvalinnan päätökseen melko paljon. Kuitenkin valinnan helppouden kautta tarkastellessa, liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijoille on tärkeää lyhyt opiskeluaika ja opiskelupaikkaa hakiessa opiskelupaikan suositus vaikuttaa eniten liiketalouden opiskelijoihin. Lisäksi myös kansainvälisyyttä arvostetaan liiketalouden koulutusohjelmassa.

Hoitotyön ja sosiaalialalla nousi esille koulutuksen käytännönläheisyyden merkitys. Kyseisissä koulutusohjelmissa ilmeni myös statushakuisuutta, mutta hieman eri tavalla kuin liiketalouden ja tietojenkäsittelyn ohjelmassa. Hoitotyön ja sosiaalialan opiskelijoille hyvä palkka opin-
tojen jälkeen ei ollut niin merkityksellistä kuin liiketalouden koulutusohjelman opiskelijoille. Statuksen kautta tarkastellessa hyvät työllisyysnäköymät ja koulutuksen tuoma hyvä asema ja hyvät mahdollisuudet edetä uralla merkitsi hoitotyön ja sosiaalialan opiskelijoille melko paljon.

8. Opiskelijan tiedonhaku ja mielikuvat

Tiedonhakua tiedusteltiin kysymyksissä 13 ja 14. Ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin opiskelijoilta yleisesti eri tietolähteiden merkitystä: Kuinka tärkeitä erilaiset tietolähteet olivat opiskelupaikkaa hakiessa? Vastausvaihtoehtoina oli 15 erilaista tietolähdettä (taulukko 11), joita olivat muun muassa opinto-ohjaaja, ystävät, koulutusoppaat, koulun www-sivut ja verkkomainonta. Kysymystä tiedusteltiin neljän portaalan likertin asteikon kautta seuraavasti: ei lainkaan tärkeä, jonkin verran tärkeä, tärkeä tai erittäin tärkeä. Vastaajilla oli mahdollista vastata myös avoimeksi jätettyyn vaihtoehtoon ”joku muu, mikä”, jonka vastausprosentti jäi vajaaksi neljäksi %:ksi.

Lisäksi opiskelijoiden tiedonhakua tarkastellaan kysymyksellä: mistä tietolähteistä sait parhaiten tietoa Laurea-ammattikorkeakoulusta? Vastaajilla oli mahdollista valita useampi vaihtoehto ja näin ollen mainintoja kertyi yhteensä jopa 980 kappaletta. Opiskelijoilla oli mahdollista vastata myös avoimeksi jätettyyn vaihtoehtoon (joku muu, mikä?), mutta vastaajia oli vain muutama, joten vastausprosentti jäi tässäkin tapauksessa vajaaksi kahdeksi %:ksi.

8.1. Koulun www-sivut merkittävin tiedonlähde

Opiskelupaikkaa hakiessa tärkein tietolähde oli koulun www-sivut (taulukko 11). Koulujen www-sivuilla on suuri merkitys nuorten etsiessä tietoa opiskelupaikoista. Laaksonen (2006, 69-70) on havainnut, kuinka nuorten internetin käyttö on lisääntynyt ja siksi myös internetin merkitys ammattikorkeakoulun viestinnässä on suuri. Tämä on otettava huomioon myös koulu markkinoidessa. Www-sivujen tulee olla houkuttelevat, mutta myös kattavat, jotta nuori löytää etsimänsä nopeasti ja vaivattomasti. Esimerkiksi www-sivujen rakenteella on suuri merkitys ja niiden tulee olla rakenteeltaan ja ulkoasultaan sellaisia, että ne vastaavat kohde-ryhmän tarpeita. (Ahola ym. 2002, 72) Kohde-ryhmän näkökulmasta katsottuna markkinoinnissa tärkeintä on asiakkaan ymmärtäminen ja sen pohjalta organisaation viestintää ja kauppaa kehitetään. Esimerkiksi CRM eli customer relationship management, asiakkuuksien hallinta, on mahdollista myös sähköisesti internetin avulla. Www-sivut ovat yksi tapa huolehtia asiakkaista ilman, että olisi tarvetta viestiä kasvokkain. (Ahola ym. 2002, 30)

Toiseksi tärkeimpinä tietolähteinä pidettiin muita koulutukseen liittyviä sivuja ja kolmanneksi sijoittui koulutusoppaat. Verkkomainonta sijoittui neljänneksi ja opinto-ohjaajat viidenneksi tärkeimmiksi tietolähteiksi. Kolmanneksi tärkeimmistä tietolähteistä ystävät koettiin tärkeimpinä tietolähteinä (37 %). Koulutusohjelman henkilökunta ja työvoimatoimisto olivat vähiten tärkeimpien tietolähteiden joukossa.

Tarkasteltaessa tuloksia koulutusohjelmittain, niissä ei ilmennyt suuria eroavaisuuksia. Www-sivut sekä koulutusoppaat että esitteet olivat jokaiselle koulutusohjelman opiskelijalle merkittävä tietolähde. Vastaajista yli 50 % piti kyseisiä tietoja tärkeänä tietolähteenä.

Eroavaisuudet koulutusohjelmien välillä ilmeni erityisesti mainoksissa ja ilmoituksissa, jotka merkitsivät eniten liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijoille. Molemmissa koulutusohjelmissa yli 30 %:lla, lehdet ja mainokset olivat jonkin verran tärkeitä tietolähteitä opiskelupaikkaa hakiessa. Hoitotyön ja sosiaalialan opiskelijoille mainokset ja lehdet eivät olleet niin merkittävä tietolähde: vain jonkin verran tärkeänä tietolähteenä oli 18 %:lla vastaajista. Ystävien merkitys tietolähteenä oli jakautunut melko tasaisesti hoitotyön, liiketalouden, tietojenkäsittelyn ja sosiaalialan opiskelijoiden välillä: 20 %:lla ystävät olivat joko tärkeä tai erittäin tärkeä tietolähde.

Tietolähteet	1. tärkein %	2. tärkein %	3. tärkein %	Ei tärkeä %
Koulun www-sivut	33	38	24	5
Muut koulutukseen liittyvät www-sivut	21	32	31	16
Koulutusoppaat	19	30	32	19
Verkkomainonta	6	12	30	52
Opinto-ohjaaja	7	9	20	64
Ystävät	5	15	37	43
Hakutoimisto	5	12	34	49
Messut ym. Tapahtumat	5	11	18	66
Mainokset tai ilmoitukset lehdissä	4	7	27	62
Koulun esittelytilaisuudet	4	8	17	71
Vanhemmat, sukulaiset	3	12	32	53
Opettajat aikaisemmasta koulutuspaikasta	3	8	15	74
Koulutusohjelman henkilökunta	3	6	26	65
Työvoimatoimisto	3	3	13	81

Taulukko 11. Tärkeimmät tietolähteet

Samoihin tuloksiin päädytään myös tarkennetulla kysymyksellä: Mitkä olivat tärkeimmät tietolähteet Laurea-ammattikorkeakouluun hakiessa? Laurea-ammattikorkeakoulusta sai parhaiten

tietoa Laurean www-sivuilta ja koulutusoppaista. Muut koulutukseen liittyvät sivut sijoittuivat kolmanneksi. Neljänneksi eniten mainintoja saivat ystävät.

8.2. Mielikuvat Laureasta

Kyselyn viimeisimmissä kysymyksissä tiedusteltiin opiskelijoiden mielikuvia Laureasta. 15. kysymyksessä tiedusteltiin: Minkälainen mielikuva heille oli syntynyt Laureasta ennen kuin he aloittivat opiskelun Laurea-ammattikorkeakoulussa. Vaihtoehtoina olivat seuraavat: paljon mahdollisuuksia, työllistyy erinomaisesti, kansainvälinen, hyvä opetus ja huippu ammattikorkeakoulu. Vastaajien oli mahdollista valita useampi vaihtoehto ja mainintoja tuli kaiken kaikkiaan 745 kappaletta.

Ennen kuin nuoret olivat aloittaneet Laureassa, heillä oli päällimmäisenä mielikuvana Laurea, jossa on *paljon erilaisia mahdollisuuksia* (taulukko 12). Tämä mielikuva sai mainintoja jopa 219 kappaletta. Laureaa pidetään myös opiskelupaikkana, josta valmistuttuaan *työllistyy erinomaisesti*. Laureaa pidetään myös jokseenkin *kansainvälisenä*, jossa on *hyvää opetusta*. Mielikuva *huippu ammattikorkeakoulusta* ei ollut opiskelijoiden mielikuvista ensimmäisenä. Laureaa pidetään kuitenkin laadukkaana erilaisten mahdollisuuksien keskellä.

Lisäkysymyksenä tiedusteltiin, ovatko mielikuvat Laureasta pysyneet edelleen samana opiskelujen aloittamisen jälkeen. Vaihtoehtoina olivat seuraavat: mielikuva Laureasta on pysynyt samana, mielikuva on positiivisempi tai negatiivisempi. Mainintoja tuli yhteensä 380, mikä tarkoittaa, että vastaajat ovat pyrkineet vastaamaan melko totuudenmukaisesti, vaikka vaihtoehtoista on ollut mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Valtaosalla mielikuvat Laureasta olivat pysyneet samana opiskelun aloittamisen jälkeen. Mainintoja oli yhteensä 226 kappaletta. Jopa 22 % mainitsi mielikuvien olleen positiivisempi aikaisempiin mielikuviiin verrattuna. 20 % opiskelijoista koki, että mielikuvat Laureasta olivat muuttuneet negatiivisemmaksi. Tulokset kertovat siitä, että useimmat nuoret pitävät Laureaa erilaisten mahdollisuuksien ammattikorkeakouluna. Lisäksi Laureaa pidetään kouluna, josta valmistuttuaan on mahdollista saada hyvä työpaikka.

Tuloksia tarkastellessa Laurean markkinoinnista syntyvät mielikuvat kohtaavat todellisia lupauksia. Se, mitä nuoret ovat useimmiten odottaneet Laurealta ja useimmiten myös pitänyt paikkansa. Mielikuvana Laurea koetaan monien mahdollisuuksien ammattikorkeakouluna ja tämä mielikuva on jopa positiivisempi opiskelujen aloittamisen jälkeen. On huomattava, että nuoren mielikuvia muokkaa sekä oma kokemus ja ennako-odotukset että ulkopuoliset tekijät, kuten ystävät tai koulun omat www-sivut. Pienikin negatiivinen kokemus tai kertomus voi muokata omaa mielikuvaa ja ajatuksia sekä positiivisempaan että negatiivisempaan suuntaan.

Mielikuva	Mainintoja
Paljon mahdollisuuksia	219
Työllistyy erinomaisesti	171
Kansainvälinen	157
Hyvä opetus	131
Huippu ammattikorkeakoulu	67

Taulukko 12. Mielikuva Laureasta ennen opiskelujen aloittamista

9. Pohdinta

Opiskelupaikan valitseminen on aina vaikea tilanne nuorelle, joka vielä etsii itseään ja omaa suuntaansa elämässään monien vaihtoehtojen joukosta. Nuorella on unelmia ja tavoitteita omaa tulevaisuuttaan ajatellen ja niiden toteuttaminen vaatii kovaa työtä. Opiskelupaikan valinnassa ammattikorkeakouluilla on tärkeä rooli: tavoittaa kohderyhmänsä ja antaa tukea opiskelupäätöksessä sekä antaa eväät nuorelle kehittyä osaajaksi siinä ammatissa, jonka nuori kokee omakseen.

Työn tarkoitus oli kartoittaa opiskelupaikan valintaan liittyviä tekijöitä ja tarkastelun kohteena olivat ensimmäisen vuoden opiskelijat Laurea-ammattikorkeakoulussa. Nuoren koulutusvalintaan vaikuttavat pitkälti niin sisäiset haasteet kuin ulkoisetkin tekijät. Identiteetti ja oma persoonallisuus määrittävät osaltaan nuoren omaa uravalintaa, mutta myös ulkoiset tekijät ovat suuressa merkityksessä valintoja tehdessä.

Tutkimuksen pääongelmana oli opiskelupaikan valintaan vaikuttavat tekijät, joita tarkasteltiin osaongelmien kautta: taustatekijät (sukupuoli, ikä, kodin koulutus) ja hakutoiveet. Aiempien tutkimusten ja opinnäytetyön tulosten pohjalta on nähtävissä, että opiskelupaikan valintaan vaikuttavat tekijät ovat yhteydessä nuoren taustatekijöihin. Kyseiset taustatekijät voivat osaltaan vaikuttaa myös melko tiedostamattomasti nuoren koulutuksen valintaan. Nuorten koulutusvalinnat ovat väistämättä yhteydessä kotitaustaan ja nuoren pohjakoulutuksen keskiarvoon. Tämä ilmenee tuloksista, joissa useimpien kiitettävien arvosanojen oppilaiden vanhemmat olivat myös korkeasti koulutettuja. Näin voidaan todeta, että kodin tausta on yhteydessä nuoren opiskelupaikan valintaan, mutta sen merkitys ei kuitenkaan ole kovin suuri. Nuoren hakutoiveiden tuloksien avulla voidaan todeta, että kotitaustan merkitys ilmenee erityisesti silloin, kun nuori päättää opiskelupaikkaa ammattikorkeakoulun ja yliopiston välillä.

Koulutusvalintaa perusteltiin useimmiten omalla kiinnostuksella alaa tai ammattia kohtaan. Lisäksi painotettiin koulutuksen tuomaa hyvää asemaa ja hyviä työllisyysnäkyviä. Avoin vastausvaihtoehto antoi kattavasti lisätietoa opiskelijoiden syistä ammattikorkeakouluun hakeu-

tumiselle. Vahvimmin ammattikorkeakoulu valittiin sen käytännönläheisyyden vuoksi ja se vaikutti useimmiten nuoren koulutusvalinnan päätökseen. Ammattikorkeakouluun haettiin myös siksi, koska itseään kiinnostavaa koulutusohjelmaa oli mahdollista opiskella vain ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulu koettiin myös varavalintana, kun nuori ei päässyt yliopistoon tai hänellä ei ollut esimerkiksi mielenkiintoa lukea pääsykokeisiin. Tämän pohjalta voidaan todeta, että ammattikorkeakouluun halutaan hakea myös siksi, että sinne on helpompi päästä opiskelemaan alaa, joka kiinnostaa nuorta.

Koulutusvalinnan perusteluista ilmeni myös aiempien tutkimuksen mukaisesti statushakuisuutta, valinnan helppoutta ja alan kiinnostavuutta. Näitä eri tyyppisiä oli myös eri koulutusohjelmissa. Liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijat olivat useimmiten statushakuisia, mutta myös valinnan helppous korostui. Heille hyvä palkka valmistumisen jälkeen ja uralla etenemisen mahdollisuudet olivat merkittäviä seikkoja opiskelupaikan valintaa tehdessä. Liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijoille alan mielenkiintoisuus ei vaikuttanut niin merkittävästi koulutusvalinnan päätökseen. Useimmiten myös liiketalouden opiskelijat olivat sattumien kautta päätyneet opiskelemaan liiketaloutta. Tätä seikkaa vahvistavat tulokset, joissa yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijoista vain 30 % haki ensisijaisena hakuvaihtoehtona Laureaan. Tämä selittää myös osaltaan syyn siihen, miksi heidän oma mielenkiinto ei vaikuttanut koulutusvalinnan päätökseen hakiessaan Laureaan. Liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijoiden tärkeimpänä valinnan vaikuttajana oli myös tieto omista pääsymahdollisuuksistaan haettaessa opiskelupaikkaa.

Hoitotyön ja sosiaalialan koulutusohjelmien opiskelijat olivat myös statushakuisia, mutta he painottivat toisenlaisia asioita, kuten koulutuksen tuomaa hyvää asemaa. Hoitotyön ja sosiaalialan opiskelijoille tärkeintä oli kuitenkin alan kiinnostavuus: oma mielenkiinto tulevaan ammattiin. Heille merkitsi myös erityisesti opiskelun käytännönläheisyys. On hyvin oleellista, että hoitotyössä ja sosiaalialalla käytännönläheisyys on merkittävä osa opintoja. Hoitotyön koulutusohjelmassa alan kiinnostavuus vaikutti merkittävästi heidän valintapäätökseen (kiinnostus alaa kohtaan 96 %). Alan mielenkiinnon lisäksi hoitotyön opiskelijoille oli tärkeää myös hyvä työllistymisen mahdollisuus. Nimittäin hyvät työllisyysnäköymät vaikuttivat koulutusvalinnan päätökseen jopa 70 %:lla vastaajista.

Laurean markkinointiin kohdistuvassa kehittämissuunnitelmassa korostan markkinoinnin kehittämistä Laurean eri koulutusohjelmien opiskelijoille sopivaan muotoon ja markkinoida näin eri koulutusohjelmien opiskelijoille eri tavalla. Tutkimus osoittaa, että erityisesti liiketalouden ja hoitotyön opiskelijoiden koulutusvalintoihin vaikuttavat eri tekijät ja näitä seikkoja voidaan hyödyntää Laurean markkinoinnissa. Kuten mainonnassa, ilmoituksissa, esitteissä ja oppaissa voidaan ottaa huomioon eri koulutusohjelmien opiskelijoiden erilaiset valintaan liittyvät tekijät. Kuten eri tietolähteiden merkityksien pohjalta liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiske-

lijat erottuivat muista opiskelijoista. Mainokset ja lehdet olivat heille melko tärkeä tietolähde koulutuspaikkaa hakiessa. Näin esimerkiksi ilmoituksissa painotettaisiin eri koulutusohjelmien koulutusvalinnan perusteluita: hoitotyön ja sosiaalialan opiskelijoille työllisyysnäkyviä ja käytännönläheisyyttä. Liiketalouden ja tietojenkäsittelyn opiskelijoille painotettaisiin uran erilaisia mahdollisuuksia ja kansainvälisyyttä. Heille myös ystävät merkitsivät tietolähteinä enemmän kuin muille koulutusohjelman opiskelijoille.

Laurean www-sivut, muut koulutukseen liittyvät sivut ja koulutusoppaat koettiin tärkeimpinä tietolähteinä jokaisessa koulutusohjelmassa. Tulosten pohjalta voidaan todeta, että internetin merkitys on suuri nuoren hakiessa opiskelupaikkaa. Siksi on tärkeää kehittää Laurean www-sivuja vastaamaan Laurean kohderyhmän tarpeita.

Laureassa on mahdollista opiskella monenlaisia koulutusohjelmia ja tämä tutkimus vahvistaa, että joukkoon mahtuu hyvin erilaisia nuoria, jotka valitsevat koulutuksensa monenlaisista erisyistä. Siksi markkinoinninkin tulee olla monipuolista. Edelleen perinteiset tietolähteet, kuten koulutusoppaat ovat merkittävä osa markkinointia, mutta uudenlaiset tehokkaat markkinointitavat antavat uusia mahdollisuuksia tavoittaa kohderyhmät.

Opiskelijoiden mielikuvat Laureasta antoivat selkeitä vastauksia siihen, mitkä ovat Laurean vahvuuksia. Laurea koettiin ammattikorkeakouluna, jossa on paljon mahdollisuuksia ja josta työllistyy erinomaisesti. Laureaa pidettiin myös melko kansainvälisenä ammattikorkeakouluna. Useimmille opiskelijoille mielikuvat Laureasta olivat pysyneet samana opiskelujen aloittamisen jälkeen ja jopa 22 %:lla mielikuvat olivat muuttuneet positiivisemmaksi. 20 %:lla vastaajista mielikuvat Laureasta olivat muuttuneet negatiivisemmaksi. Tähän on hyvä kiinnittää huomiota ja tästä syystä Laurea tulee kehittää vahvuuksiaan, jotta Laurea erottuu muista ammattikorkeakouluista ja mielikuvat Laureasta olisivat positiivisia opiskelijan opintojen päättymiseen saakka. Ammattikorkeakoulun toiminnan tulee sitoutua omiin tavoitteisiinsa ja lupauksiinsa. Siksi on tärkeää, että markkinoinnissa luvattut mielikuvat täyttyvät ja mielikuvat kohtaavat arjen käytännössä.

Lähteet

Kirjat:

Ahola, H., Koivumäki, T., Oinas-Kukkonen, H. 2002. Markkinointi, liiketoiminta, digitaalinen media. Helsinki: WSOY
Kirjat

Anttila, M. & Iltanen, K. 2001. Markkinointi. Porvoo: WSOY

Aula, P. & Heinonen, J. 2002. Maine. Helsinki: WSOY

Hakulinen, H. 2006. Ammatillista väylää ammattikorkeakouluun. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 22.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Houtsonen, J. 2000. Identiteetin rakentuminen koulun symbolisessa järjestyksessä. Sosiologian laitoksen julkaisuja 3. Joensuun yliopisto.

Isahaakana, H. 2007. Markkinointiviestintä. Helsinki: WSOY

Junkkari, T. 2001. Julkiset palvelut ja koulujen markkinoinnin säännöt. Helsinki: Kauppakaari.

Karvonen, E. 1999. Elämää mielikuvayhteiskunnassa. Helsinki: Gaudeamus.

Kotler, P. 2003. Marketing management. Upper Saddle River (NJ). Perason Education Inc, Prentice-Hall.

Malmelin, N. & Hakala, J. 2005. Yhdessä: Viestinnän ja markkinoinnin integraatio. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mikkola, J. & Nurmi, J. 2001. Ammattikorkeakoulussa asiantuntijaksi. Koulutussosiologian tutkimuslaitos. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportti 56. Turku.

Nieminen, M. & Ahola, S. 2003. Ammattikorkeakoulun paikka. Koulutussosiologian tutkimuskeskus. Raportti 60. Turku: Digipaino

Nuorisobarometri. 2007. Helsinki: Yliopistopaino

Nurmi, J. 1997. Keiden koulutusväylät? Koulutussosiologian tutkimuskeskus raportti 43. Turun yliopisto.

Laurea Vuosikatsaus 2007

Lehtonen, R. 1999. Tähtäimessä tulevaisuus. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs. Helsinki

Lerkkanen, J. 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylä: Kopijyvä Oy

Rainisto, S. 2004. Kunnasta brändi?. Kunnallisan kehittämissäätiön Polemia -sarjan julkaisu- ja 54.

Raivola, R. 2000. Tehoa ja laatua koulutukseen?. Helsinki: WSOY.

Rope, T. & Mether, J. 1991. Mielikuvamarkkinointi. Helsinki: Weilin+Göös

Rope, T. & Pyykkö, M. 2003. Markkinointipsykologia. Helsinki: Talentum Media Oy

Siukosaari, A. 1999. Markkinointiviestinnän johtaminen. Helsinki: WSOY

Sipilä, J. 1999. Asiantuntijapalvelujen markkinointi. Porvoo:WSOY

Virkkunen, S. & Moilanen, T. 2002. Merkit/Brändikirja. Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto, MTL.

Vuorinen, P. & Valkonen, S. 2005. Ammattikorkeakoulu ja yliopisto yksilöllisten koulutustavoitteiden toteuttajina. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuslauseita 25. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Vuorinen, P. & Valkonen, S. 2003. Ammattikorkeakouluun vai yliopistoon? Korkeakoulutuksen hakeutumisen orientaatiot. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto. Tutkimuslauseita 18.

Vuorinen, P., Mäkinen, R. & Valkonen, S. 2000. Keitä opiskelijoiksi ammattikorkeakouluun?. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuslauseita 10. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Artikkelit:

Houtsonen, J. 1999. Koulutuksen merkitys identiteetin ja kulttuurin rakentajana. Vaikutusta koulutukseen. Suomen Akatemian julkaisuja. 1/2000, 231-254.

Kasvatus. 1992. Kasvatustieteellinen aikakauskirja. Hyvät, huonot ja keskinkertaiset. 1/1992, 47-48.

Rämö, S. 2005. Lukion jälkeen mieluummin yliopistoon kuin ammattikorkeakouluun. Improbatur. 1/2005, 43-47)

Elektroniset lähteet:

Opetusministeriö 2009. 12.1.2009.

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulut/>

Opetusministeriö 2008. 2.12.2008.

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/?lang=fi

Laurea-ammattikorkeakoulu. 2008. 2.11.2008

http://www.laurea.fi/internet/fi/03_tietoa_laureasta/01/01_Esittely/index.jsp

Tilastokeskuksen julkaisu 2008. 14.11.2008

http://tilastokeskus.fi/til/akop/2008/akop_2008_2008-11-14_tie_001.html (Päivitetty 14.11.2008. Viitattu 3.12.2008)

Opetusministeriön tilastot 2009. AMK-tietopalvelu. Tilastot ammattikorkeakouluittain. 8.1.2009.

http://amkota2.csc.fi:8080/discoverer/viewer?cn=cf_a110&wsk=ALOITUSPAIKAT_HAKENEET_ALOITTANEET_OPISKELIJAT_TUTKINNOT%2F1495&&vw_return_url=eNrLKCKpsNLXT8zNzi9JNNJLLk7WS8u0sjCwMNAvyC8qSczRL0hMT7WPB5GZKbaGhmY6JoYGppZq8SmJKbYQJWrxxckZqbmJtgH%24QSGOPgCOQhuR

Järvinen, T. & Vanttaja, M. 2005. Nuoret koulutus- ja työmarkkinoilla. Opetusministeriö. 14.12.2008.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/Nuoret_koulutus_ja_tyomarkkinoilla.pdf

Lait ja asetukset:

Valtion säädöstietopankin säädökset 1993. Laki työmarkkinatuesta 1542/1993.15.11.2008.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1993/19931542>

Julkaisemattomat lähteet:

Laaksonen, V. 2006. Ammattikorkeakoulu mielikuvien maailmassa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylä. Opinnäytetyö

Laurea-ammattikorkeakoulun viestintäohjelma 2007-2009

T-media. Oppilaitosmaineututkimus 2.0 tutkimusraportti. 2008.

Kuvio- ja taulukkuuettelo

Kuvio 1. CIP-mallin keskeiset käsitteet (Lerkkanen 2002)	12
Kuvio 2. Koulutustavoite kodin yleissivistävän koulutuksen mukaan (Lähde: Vuorinen & Valkonen 2003, 69)	19
Kuvio 3. Vastaajien ikäjakauma (n = 378)	28
Kuvio 4. Nuoren pohjakoulutus koulutusalan mukaan (n = 349)	32
Kuvio 5. Koulutusohjelmat lukion suorittaneiden keskiarvon mukaan.....	33
Kuvio 6. Hakutoiveet lukion suorittaneen keskiarvon mukaan (n = 316).....	34
Kuvio 7. Äidin pohjakoulutus lukion suorittaneen keskiarvon mukaan	38
Kuvio 8. Äidin pohjakoulutus ammattikoulun suorittaneen keskiarvon mukaan.....	38
Kuvio 9. Lukion suorittaneen keskiarvo vanhempien aseman mukaan.....	39
Kuvio 10. Ammattikoulun suorittaneiden keskiarvo vanhempien aseman mukaan.....	39
Kuvio 11. Koulutustavoite vanhempien pohjakoulutuksen mukaan	40
Kuvio 12. Koulutustavoite vanhempien aseman mukaan.....	41
Taulukko 1. Ammattikorkeakoulutuksen valinnan perusteet.....	21
Taulukko 2. Vastanneiden pohjakoulutus (n = 378)	29
Taulukko 3. Nuorten valmistumisvuosi pohjakoulutuksesta	29
Taulukko 4. Toiminta ennen nykyiseen koulutukseen hakemista (n = 378).....	30
Taulukko 5. Vanhempien yleissivistävä koulutus	31
Taulukko 6. Vanhempien sosioekonominen asema.....	31
Taulukko 7. Hakuvalinnat.....	33
Taulukko 8. Hakutoiveet ammattikoulun suorittaneen keskiarvon mukaan (n = 53).....	35
Taulukko 9. Hakutoivejärjestys.....	36
Taulukko 10. Ammattikorkeakouluun hakeutumisen taustalla vaikuttaneet tekijät vaikuttavuusjärjestyksessä (n = 378)	42
Taulukko 11. Tärkeimmät tietolähteet	51
Taulukko 12. Mielikuva Laureasta ennen opiskelujen aloittamista	53

Liitteet

Kysely	61
--------------	----

Kysely

Taustatekijät:

1. Sukupuoli:

1. Mies
2. Nainen

2. Ikä:

1. 18-20
2. 21-23
3. 24-26
4. 26-

3. Pohjakoulutus ja muu aiempi koulutus:

Vain Ylioppilastutkinto

Vain Ammatillinen toisen asteen tutkinto

Ylioppilastutkinto ja ammatillinen perustutkinto

Kaksoistutkinto (yo ja ammatillinen)

Yo-tutkinto ja opistotutkinto

Yo-tutkinto ja AMK-tutkinto

Yo-tutkinto ja yliopistotutkinto

Ammatillinen toisen asteen tutkinto ja opistotutkinto

Opistotutkinto

Opistotutkinto ja AMK-tutkinto

b) Valmistumisvuosi: 1996-2008

4. Keskiarvo

a) Lukion suorittanut, mikä oli keskiarvosi?

- 6-7
- 7-8
- 8-9
- 9-10

b) Ammattikoulun suorittanut, mikä oli keskiarvosi?

- 1-2, 3-4, 4-5

5. Toiminta, ennen nykyiseen koulutukseesi hakemista: (voit valita useita vaihtoehtoja)

Lukiassa
Ammatillisessa oppilaitoksessa
Ammattikorkeakoulussa
Yliopistossa
Avoimessa yliopistossa
Työkokemuksen kartuttaminen
Välivuosi
Asevelvollisuus(armeija)
Muu, mikä?

6. Mikä on vanhempiesi yleissivistävä koulutus:

	Äiti	Isä
Kansakoulu		
Keski- tai peruskoulu		
Ylioppilas		
Korkeakoulu/yliopisto		
En osaa sanoa		

7. Mikä on vanhempiesi asema tällä hetkellä?

	Äiti	Isä
Ylempi toimihenkilö (päällikkö, johtajavassa asemassa)		
Yrittäjä		
Alempi toimihenkilö		
Työntekijä		

Koulutuksesta:

8. Mikä on koulutusohjelmiasi?

Fysioterapian ko
Hoitotyön ko
Hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdon ko
Kauneudenhoitoalan ko
Liiketalouden ko
Matkailun ko
Palvelujen tuottamisen ja johtamisen ko
Rikosseuraamusalan ko

Sosiaalialan ko
Tietojenkäsittelyn ko
Turvallisuusalan ko
Degree Programme in Business Management
Degree Programme in Nursing
Degree Programme in Social Services
Degree Programme in Tourism

9. Mihin hait opiskelemaan kevään 2008 haussa?

1. Vain ammattikorkeakouluun
2. Ammattikorkeakouluun ja yliopistoon/korkeakouluun
3. Hain nyt ammattikorkeakouluun, myöhemmin tulen hakemaan yliopistoon

b) Miksi valitsit näin? _____

10. Mihin kouluun hait keväällä 2008 ja millä sijalla? (alavetovalikossa kaikki AMK:t)

1. sija -----
2. sija -----
3. sija -----
4. sija -----
5. En muista

Vastausvaihtoehtoina kaikki Suomen ammattikorkeakoulut:

Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Hämeen ammattikorkeakoulu

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu- Mellersta Österbottens yrkeshögskola

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Lahden ammattikorkeakoulu

Laurea-ammattikorkeakoulu

Metropolia ammattikorkeakoulu

Mikkelin ammattikorkeakoulu

Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Poliisiammattikorkeakoulu
Rovaniemen ammattikorkeakoulu
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Savonia-ammattikorkeakoulu
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu
Turun ammattikorkeakoulu - Åbo yrkeshögskola
Vaasan ammattikorkeakoulu - Vasa yrkeshögskola
Yrkeshögskolan Novia
Högskolan på Åland

Seuraavassa avoin kysymys, johon voit vastata alla olevaan tyhjään kenttään.

11. Miksi valitsit AMK-koulutuksen?

Seuraavassa on esitetty joukko väittämiä tekjöistä, jotka liittyvät opiskelupaikan valintoihin.

12. Kuinka paljon edellä mainitut vaikuttivat koulutusvalintasi päätökseesi?

1 (ei vaikuttanut lainkaan), 2 (vaikutti jonkin verran), 3 (vaikutti paljon) 4 (vaikutti erittäin paljon) (alavetovalikko jokaisessa kohdassa)

Koulutus on arvostettu

Oppilaitos sijaitsee lähellä

Oma kiinnostus omaa alaa kohtaa

Mahdollisuus mielenkiintoiseen työhön

Mahdollisuus käyttää lahjojani ja taipumuksiani

Opetuksen laatu

Ala on elämäntehtäväni

Haluan hyvän ammatin

Koulutus antaa hyvän aseman

Kiinnostus ammatillisesti suunt. koulutukseen

Koulutusta suositeltiin

Sattuma

On haettava työmarkkinatuen vuoksi

Uskon selviytyväni koulutuksesta

Minulla on hyvät mahdollisuudet päästä/helppo päästä opiskelemaan

Koulutusaika on melko lyhyt

Perheenjäsenelläni on alan koulutus
Alan hyvät työllisyysnäkömät
Arvostus työmarkkinoilla
Jatko-opiskelumahdollisuudet
Hyvä palkka valmistumisen jälkeen
Hyvät mahdollisuudet edetä uralla / nopea eteneminen uralla?
Nykyaikaisuus
Aseman tuoma julkisuus työelämässä
Kansainvälisyys
Sijainti suuressa kaupungissa
Sijainti lähellä kotipaikkakuntaa
Opintojen helppous
Pääsykokeiden helppous
Käytännönläheisyys vähemmän teoreettisuutta
Omien vanhempien tai muiden perheenjäsenten suositus
Pitkät perinteet
Kavereiden suositus
Kaverien pyrkiminen samaan koulutuspaikkaan

13. Kuinka tärkeitä erilaiset tietolähteet olivat sinulle opiskelupaikkaa hakiessasi?
(1 Ei lainkaan tärkeä, 2 Jonkin verran tärkeä, 3. Tärkeä 4. Erittäin tärkeä)

Koulutusoppaat (oppaat, esitteet)
Hakutoimisto
Koulun www-sivut
Muut koulutukseen liittyvät www-sivut
Koulutusohjelman henkilökunta
Ystävät
Vanhemmat, sukulaiset
Työvoimatoimisto
Mainokset tai ilmoitukset lehdissä
Verkkomainonta
Opinto-ohjaaja
Opettajat aikaisemmasta koulupaikastasi
Koulun esittelytilaisuudet
Messut ym. tapahtumat
Muu, mikä?

14. Mistä tietolähteistä sait parhaiten tietoa Laureasta?

Koulutusoppaat (oppaat, esitteet)
Hakutoimisto
Koulun www-sivut
Muut koulutukseen liittyvät www-sivut
Koulutusohjelman henkilökunta
Ystävät
Vanhemmat, sukulaiset
Työvoimatoimisto
Mainokset tai ilmoitukset lehdissä
Verkkomainonta
Opinto-ohjaaja
Opettajat aikaisemmasta koulupaikastasi
Koulun esittelytilaisuudet
Messut ym. tapahtumat
Muu, mikä?

15. Minkälainen mielikuva sinulla oli Laureasta ennen kuin tulit Laureaan?

1. Paljon mahdollisuuksia
2. Työllistyy erinomaisesti
3. Kansainvälinen
4. Hyvä opetus
5. Huippu ammattikorkeakoulu

16. Onko mielikuvasi Laureasta nyt:

1. Pysynyt samana
2. Positiivisempi
3. Negatiivisempi

